

glasbena mladina

glasilo glasbene mladine slovenije

leto VI, številka 1

2. november 1975

urednikova beseda

Ne letošnji konferenci Glasbene mladine Slovenije je njen predsednik Miloš Poljanšek govoril tudi o propagandni dejavnosti ter ugotovil, da je „ideje gibanja GM doslej uspelo najuspešnejše razširati prek časopisa GM. Tudi v bodoče bomo ravnali tako in polno izkoristili to uveljavljeno možnost. Časopisu bomo posvečali največjo skrb.“ Z novo številko našega časopisa začenjamo že šesto leto njegovega dela. Pete obletnice izhajanja nismo posebej proslavljali, marveč se na delovnih sestankih dogovorili, kaj in kako naprej. Jasno namreč je, da bo časopis lahko uspeval le, če mu bomo vsi posvetili zadostno skrb, kot je dejal predsednik Poljanšek. Pred nami so številne naloge, ki jih moramo izpolniti. Zavedamo se, da smo edino glasilo te vrste v Jugoslaviji in da tudi drugod ni veliko gibanj GM, ki bi imela svoje glasilo. Ob tem pa smo tudi edini glasbeni časopis na Slovenskem, kar nam prav tako narekuje vrsto nalog, med katerimi želimo zlasti doseči odzivnost na tekoče aktualne glasbene dogodke doma in po svetu ter bralce v čim večji meri informirati o glasbenem dogajanju.

Težave, s katerimi se srečujemo tudi v šestem letu izhajanja, so skoraj enake in podobne kot vsa leta doslej. Veseli smo, da nam je uspelo pridobiti veliko število bralcev in tudi sodelavcev med mladimi ljubitelji glasbe, bolj grenko pa je spoznanje, da so ostale naše sile med piščimi glasbeniki skromne in šibke. Ob petletnem jubileju smo namreč povabili k sodelovanju številne domače glasbenike, skladatelje, dirigente in muzikologe, da bi nam pomagali pri vsebinskem oblikovanju časopisa, da bi vanj pisali, da bi tako tudi oni na svoj način pomagali seznanjati mlade z glasbo. Zal je bil odziv na to našo akcijo več kot skromen, čeprav vsega upanja še nismo izgubili. Kljub razočaranju pa se bomo še naprej po najboljših močeh trudili, pri čemer računamo na podporo naših – lahko rečemo – številnih bralcev in mladih sodelavcev. Trdno smo prepričani, da nam le-ti podprejo in bodo odrekli. Naj bo časopis GM naš glasilo mladih in njihovega zanimanja za glasbo in glasbeno kulturo! UREDNIŠTVO

dragi bralci glasbene mladine

kot že nekajkrat doslej, naj tudi v letošnji prvi številki novega letnika časopisa GMS izrečem nekaj spodbudnih misli. Tisoči po naših šolah, domovih, klubih, mladinskih krožkih ostajate zvesti našemu glasilu in tega smo veseli. S svojo zvestobo izražate pripadnost gibanju in organizaciji GM, pripravljenost, da tudi v prihodnje živite in se plemenitite ob številnih vrednih vrsteh glasbe, domače in tuje, da svoj odnos do glasbe razširjate med svojimi mladimi prijatelji, sošolci, sodelavci v organizacijah združenega dela itd.

Leto, ki se že močno preveša v drugo polovico, je prineslo veliko novega. Naj omenim samo bistveno. S sklepi republiške konference je postala GM kolektivni član ZSMS. S takšnim sklepom postaja GM del organiziranih sil naše samoupravne socialistične družbe. Njena dejavnost je tako ozko povezana s splošno družbeno usmeritvijo in še posebej s kulturnim osveščanjem mladih. Sklepi konference GMS vsebujejo številna konkretna napolnila za dejavnost mladih, ki jim je glasba ljuba in ki želijo svoje znanje v glasbi še razširiti. Usmerjajo nas k mladim delavcem v proizvodnji in na deželi, da jim posvetimo veliko več pozornosti kot doslej.

Zelo si želimo, da bi mladi, ki imajo vsi po vrsti radi glasbo in jo poslušajo večji del samo s pomočjo tehničnih sredstev (radijski aparati, gramofonske plošče, televizorji), doživeli pravi koncert, pravo glasbeno prireditev, se pogovarjali z glasbeniki in se udeležili pogovora o vsem, kar so doživeli. Že imate v rokah programsko knjižico za koncertno sezono 1975/76, ki sta jo izdala Skupnost koncertnih poslovalnic in RK GMS. Prebrskajte po njej in videli boste, da je v njej kaj primerne tudi za vas. Poprosite glasbenega pedagoga, tov. razredničarko, predsednika mladinske organizacije, da vam pomaga izbrati, organizirati in uresničiti program glasbenih prireditev, za katere ste se odločili.

Tam, kjer je glasbeno življenje že postalo sestavni del vašega kulturnega življenja, naj vam programska knjižica omogoči, da nadaljeoglobite in razširite znanje o glasbi. Tam, kjer se pa ni še zgodilo nič primerne, je pač treba začeti od začetka. Ne ustavite se pri prvih težavah, marveč vztrajajte in terjajte. Vsakdo med vami ima pravico, da spoznava kulturne in umetniške vrednote, da živi kulturno.

Naši kraji so po odzivu na naša prizadevanja zelo različni. Marsikje je odvisno, ali gre na še delo ali ne, od posameznika. Predvsem naj bodo

do naših prizadevanj pozorni mladinska organizacija, razredne in šolske skupnosti, glasbeni pedagogi in drugi. V našem časopisu in ostalem gradivu, v naših akcijah, koncertih in drugih prireditvah imate tihega in učinkovitega zaveznika pri prebujanju in razvijanju glasbene kulture mladih.

Priprave na celodnevno šolo in njeno uresničevanje odpirajo široke možnosti za živahnejše sodelovanje in udejstvovanje tudi v glasbi, petju, za obiske koncertov, skratka v kulturnem življenju. Slišali bomo pripombe, da je težko, da smo preveč oddaljeni, da ni denarja itd. Vendar je hkrati res, da marsikje že sedanje smotrne možnosti niso izkoriščene in da status nerazvitega območja ni vselej do konca izrabljen oziroma izkoriščen.

V novi sezoni se ogrevamo za novo akcijo kviza. O prejšnji smo slišali tudi nekaj kritičnih pripomb. Le-te so zalegle. Preveč smo se zanašali na gradivo, ki smo ga dobili iz bratske republike, in premalo smo imeli časa, da bi ga kritično pregledali. Zato smo se sedaj lotili samostojne organizacije, pri čemer si želimo čim številnejšo udeležbo. Kviz je prijetna oblika angažiranja mladih in tako nam lahko akcija tem bolj uspe, ker tesno sodelujemo z uredništvom časopisa Pionir.

Ob koncu naj vas poprosim še za nekaj. Pišite nam o vašem glasbenem in drugem kulturnem življenju. Vsakega vašega glasu bomo veseli. Z vami si želimo tudi take vrste stikov.

MILOŠ POLJANŠEK
predsednik GMS

kar največji krog bralcev

Uredniški svet, družbeni organ upravljanja časopisa Glasbena mladina, se je sestel 29. septembra. Organ, ki bi se moral konstituirati že v juniju, tudi po tej sicer sklepni seji še ni popoln, svoje delegata morata imenovati še ZKPOS in RK ZSMS.

Problemi, o katerih so delegati na seji razpravljali, segajo v vsebinsko usmeritev časopisa Glasbena mladina, njegovo razširjenost med mladimi in v njegovo funkcijo posredovalca kulturnih, predvsem glasbenih vrednot mlademu občinstvu. Pokazalo se je, da je usmerjenost časopisa sprejemljiva in preizkušena predvsem v svoji odprtosti h kar največjemu krogu bralcev. Kljub temu bo še nadalje treba veliko skrb posvečati ravni pisanja, ki mora biti dostopna tudi vsem tistim, ki se z glasbo šele seznanjajo. Pri tem pripeljki naj ne bi bili strogo didaktični, ampak vsebinsko bogati, strokovno kar se da neoporečni in,

kot že rečeno, ravni mladih bralcev primerni. Časopis naj bi si prizadeval, da bi kar najbolj popestril likovno podobo. Možnosti za tiskanje na boljšem papirju in v boljši opremi so trenutno zaradi splošnih ukrepov varčevanja minimalne, je pa to gotovo ena od idej, na katero ne bi smeli pozabiti. Lepša oprema v marsičem prispeva k večji popularizaciji glasila, za kar naj bi se v bodoče trudili predvsem aktivisti Glasbene mladine Slovenije, pa tudi glasbeni pedagogi, saj je dejstvo, da jim časopis pri pouku v marsičem koristi. Prav tako naj bi za razširjanje časopisa poskrbeli preko sredstev javnega obveščanja. Delegati so bili mnenja, naj časopis še vnaprej ohranja svojo ažurnost v poročanju o glasbenih dogodkih in svojo širino v obravnavi glasbene tematike.

svetovni dan glasbe — 1. oktober

Od 26. septembra do 5. oktobra je svet proslavljati teden glasbe. Nagovor Nehudija Menuhina se nam za prispevek k proslavljanju zdi najbolj primeren.

Dragi kolegi in prijatelji, veseli me, da bom lahko odprl prvi teden glasbe sveta in mednarodni dan glasbe. To bo moja zadnja dolžnost v vlogi predsednika Mednarodnega glasbenega sveta.

V dneh od 26. septembra do 5. oktobra in še posebej na mednarodni dan glasbe, 1. oktobra, bodo ljudje po vsem svetu skozi glasbo izrazili svoja najgloblja občutenja in najskrbnejše upe.

Današnja družba, v kateri narašča stopnja nepismenosti, često zlorablja besede, medtem ko glasba še naprej nudi možnosti za medsebojno sporazumevanje, pri čemer so nespornostni neznatni, v času ko človeštvo bolj kot kdaj koli prej ločujejo zakoreninjeni predsodki in istočasno združujejo nove vizije in potrditve tistih trajnih vrednot, ki so bile vedno sestavina umetniškega izraza slehernega naroda in slehernega velikega umetnika. Resnica, kakršna se nam razkriva v množici oblik v umetnostnih raznih narodov, v vseh glasbenih slogih in plasteh poslušalcev – v širšem ali ožjem smislu – nam bo omogočila, da v svetu najdemo skupen jezik, do katerega ni mogoče priti na noben drug način.

Rad bi vzpodbudil vsako vas in vsako mesto, vsako pokrajino in

glasbena
mladina

Izdaja Republiška konferenca Glasbene mladine Slovenije – Ureja uredniški odbor: Marijan Gabrijelčič (glavni urednik), Primož Kuret (odgovorni urednik), Anton Janežič (lektor), Dušan Rogelj, Metka Zupančič (sekretar uredništva), France Anžel (tehnični urednik). Naslov uredništva: Ljubljana, Krekov trg 2, tel. 322-367. Tekoči račun pri SKD Ljubljana, št. 50101-678-49381. Tiska Tiskarna Ljudske pravice. Izhaja šestkrat na šolsko leto. Celoletna naročnina 14 din, cena posameznega izvoda 3 din. Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov po sklepu Republiškega sekretariata za informacije 412-1/72, z dne 22. oktobra 1973. Uredniški svet: Jelena Kobe (RK ZSMS), ZKPOS, ZDGPS, Jože Stabej (DGU), Dane Škerl (DSS), Miloš Poljanšek, Ciril Vertačnik (RK GMS), delegacija uredništva: glavni in odgovorni urednik in sekretar uredništva.

Izdajanje časopisa sofinancira Kulturna skupnost Slovenije.

vsako deželo, naj prireajo glasbene manifestacije vseh vrst. Meni osebno bi bilo zelo ljubo, če teh prireditev ne bi sestavljali samo koncerti in oddaje o glasbi iz vseh zgodovinskih obdobj, zlasti pa sedanjosti, temveč da bi na ulicah spontano muzicirali vsi glasbeniki — od pevcev, zborov, jazzistov, do pristašev klasične glasbe. V nekaterih mestih, na primer v San Franciscu in celo v bučnem New Yorku, se to že dogaja, pri čemer mladi glasbeniki, študenti glasbenih šol „Jouillard“ in „Manhattan“ zabavajo mimoidoče na tako prometnih mestih, kot sta križišče Pete avenije in Devetinspetdesete ulice ter na Rockefellerjevem trgu. Ne igrajo za denar, čeprav ga ne zavračajo. Spomnimo se samo nizozemskih verglašev, napolitanskih tenorjev pa minstrelov in trubadurjev — vse to so šege, ki bi jih bilo vredno znova priklicati v življenje.

Teden glasbe bi moral predvsem ponuditi narodom sveta trenutek ali dva popolne tišine, miru, v katerem poslušamo, razglabljam in urejamo misli. Glasba bi morala biti antiteza hrupu pa jo kljub temu uporabljamo za to, da preglasimo trušč v tovarnah, restavracijah, veleblagovnicah. Želel bi, da ob določenem času po vsem svetu zavladajo neka hipov tišina — tišina, ki je glasbi tako neogibno potrebna. Nemara ste slišali, da je pred nekaj leti Witold Lutoslawski, veliki poljski skladatelj, v Parizu med enim od naših kongresov predlagal, da človek s posebnim odlokom dobi pravico do tišine. To postaja čedalje bolj pomembno, če upoštevamo, da je naš sluh iz dneva v dan bolj prizadet in poškodovan. Predstavljam si, kako tem trenutkom tišine sledijo izbruhi glasbe na slehernem uličnem vogalu, v vsaki delavnici, hiši, koncertni dvorani in operi. Sam dan glasbe mora predstavljati skrbno pripravljen finale, zgrajen na glasbenih dogodkih prejšnjih dni.

Upam, da se boste vsi kar najbolj potrudili in po svoje prispevali k temu za glasbenike in ves svet tako pomembnemu dogodku. Morebiti se bo kateremu izmed vas zahotelo prirediti koncert v korist Mednarodnega sklada za vzajemno pomoč glasbenikov. Sklad je bil, kakor veste, osnovan z namenom, da pospešuje in ohranja glasbeno umetnost v svetu in omogoča, da se glasbeniki s tem namenom tudi srečujejo.

Prisrčno

YEHUDI MENUHIN

31. december 1974

delo glasbene mladine v sezoni 1975/76

Letos pričnemo Glasbena mladina Maribor svoje deseto leto delovanja in je tako torej najstarejša Glasbena mladina v Sloveniji. Načrt dela za letos se je kar precej razširil. Uspehi

in pohvale prejšnjih let dajejo poleta za nove naloge.

Med najbolje vpeljanimi in razširjenimi akcijami je vedno abonma za učence osnovnih šol (višji razredi). Letos so v ta abonma vključeni učenci mestnih in podeželskih osnovnih šol, kajti dolgoletna praksa je pokazala, da je zanimanje in disciplina mnogo boljša, če so zajeti mestni in podeželski učenci istočasno. V vseh osnovnih šolah namreč še ni ustreznih pogojev, razlike v kulturnem razvoju posameznih krajev so velike.

Te razlike naj bi v prihodnje odpravili in vsakemu učencu omogočili doživljanje umetniških in kulturnih dobrin.

Oddaljene šole bodo vključene v svoj delovni načrt tako, da bodo šole organizirale tako imenovane „kulturne dni“. Učenci bodo prišli v Maribor že jutraj, in si poleg koncerta ali gledališke predstave ogledali še ostale kulturne znamenitosti Maribora (muzeje, galerije ...).

Letošnji abonma za osnovne šole obsega dve operi, dve drami in dva koncerta (simfonični in solistični oz. komorni). Število abonmajev je letos izredno visoko in sicer 8, v katerih je zajetih 2934 učencev.

Za osnovne šole imamo v načrtu še prirejanje izvenabonmajskih koncertov po šolah z naslovom: Umetniki Maribora mladim ljubiteljem glasbe. Ti koncerti so pripravljeni v sodelovanju z mladimi mariborskimi glasbenimi umetniki, programi so prilagojeni starostni stopnji učencev, primerno komentirani in so delno naštudirani po naročilu in predlogih programske komisije pri Glasbeni mladini Maribor.

Za mladino v srednjih in poklicnih šolah je prav tako abonma (koncertni), deležni so še priložnostnih koncertov. Hvaležna publika so tudi pripadniki JLA in neposredni proizvajalci, za katere prav tako organizirajo glasbene prireditve.

Studentje in dijaki bodo vključeni v klub glasbene mladine, ki bo pričel delovati v začetku novembra najprej enkrat tedensko, če bo zanimanje večje, kasneje tudi večkrat. Problemi, ki so nastali v zvezi z organizacijo kluba, so bili predvsem v tem, kako najti primerne prostore. Na izredno razumevanje smo naleteli pri upravniku kluba prosvetnih delavcev, ki nam je z velikim razumevanjem odstopil lepe, prijetno urejene prostore kluba prosvetnih delavcev. Program dela bo obsegal vse glasbene zvrsti s predavanji, razgovori, recitali itd.

Tudi letos se bo GM Maribor vključila v tekmovanje za osnovne in srednje šole, udeležila pa se bo tudi srečanja glasbene mladine Slovenije meseca maja 1976 v Ljubljani.

Lani se je GM Maribor na predlog Muzičke omladine Banjaluke pobratila z njihovo organizacijo in sodelovala z izmenjalnimi koncerti. V tem smislu bo nadaljevala delo tudi letos.

Radio Maribor je obljubil enkrat na mesec polurni termin za glasbene oddaje v okviru Glasbene mladine Maribor.

Vse naloge bomo še uspešneje izpeljali, če bomo tudi v bodoče tesno sodelovali s Koncertno poslovalnico, Centrom za glasbeno vzgojo, SNG Maribor in radiom. Takšno sodelovanje se je namreč izkazalo obojestransko koristno in bo tudi letos v veliko pomoč pri uresničevanju precej obsežnega programa.

METKA ČUMAN

ustanovitev osnovne organizacije gm v gornji radgoni

Med osnovne naloge naše organizacije je ustanavljanje novih osnovnih in občinskih organizacij Glasbene mladine Slovenije. Skupaj z Zvezo socialistične mladine Slovenije smo izdelali zahteven načrt obiska nekaterih slovenskih občin, da bi preverili možnosti za razširitev naše organizacije tako po krajih, kjer Glasbena mladina še ne dela, kakor tudi tam, kjer smo imeli doslej vse premalo vpliva. Tako smo prve dni oktobra obiskali Gornjo Radgono ter se sestali z glasbenimi pedagogi in s predstavniki družbeno-političnih organizacij. Osnovna tema razgovorov je bila možnost ustanovitve OO GMS Gornja Radgona.

„Sam glasbeni pouk brez možnosti za udeležbo na živih izvedbah, je za otroke preveč abstrakten“, pravijo glasbeni pedagogi. Tako njihova želja, kakor tudi želja učencev in dijakov je, da bi se lahko tudi mladi iz krajev, kakor so Kapela, Negova, Videm in Stogova, udeležili kulturnih prireditev, ki so dostopne njihovim vrstnikom v kulturnih središčih. Tudi misel o klubski dejavnosti v Gornji Radgoni ni nova, saj se že nekaj časa ukvarjajo z organizacijo „disco kluba“ resne glasbe. Le-ta naj ne bi bil namenjen samo učencem glasbene šole, ampak odprt vsem, ki se za tovrstno dejavnost zanimajo. Že lani so se učenci vključili v kviz o Mozartu in osnovnošolci nestrno pričakujejo „Kviz 1976“.

Beseda je tekla tudi o možnostih slovenskega kampa Glasbene mladine v Seliščih, kjer že vrsto let deluje slikarska kolonija likovnikov-amaterjev. Predstavniki OO GMS so pripravili prispevati vse sile, da bi lahko v njihovi neposredni bližini zaživela tudi tovrstna oblika dejavnosti glasbene mladine. Za realizacijo tega projekta bo potrebna širša družbena podpora in GMS naj bi jo skušala dobiti tako od družbeno-političnih organizacij, kakor tudi od mladih iz neposredne proizvodnje.

Na tem sestanku sta se tudi zastavili vprašanji, ki se pojavljata praktično v vseh oblikah dejavnosti Glasbene mladine. Prvo je možnost organizacije diskoteke glasbene mladine, ki bi omogočila tako šolam, kakor tudi klubom in posameznikom cenen dostop do plošč, kaset in magnetofonskih trakov. Drugi problem pa pomeni vrednotenje dela glasbenih pedagogov za Glasbeno mladino v okviru rednih učnih obveznosti. Predstavniki OO GMS so posebej opozarjali na potrebo pozitivne rešitve tega vprašanja v okviru celodnevne šole. Pot od želja in programov do uspešnega dela neke občinske organizacije Glasbene mladine je dolga in naporna. Toda v Gornji Radgoni se bodo dela lotili

konkretno: s slavnostnim koncertom ob prazniku republike, ki mu bo sledila javna tribuna o delu Glasbene mladine.

A. K.

prijeten začetek nove sezone in hkrati pregled opravljenega dela

Društvo prijateljev glasbe v Kopru je na obali dobro znana institucija; s svojo dejavnostjo — lahko bi rekli na ravni kvalitetne koncertne poslovalnice — je v treh letih (od zadnjega občnega zbora) podvojilo svoje članstvo, s tem pa seveda razširilo koncertno občinstvo ter vednost o glasbi in zanimanje zanjo.

Društvo, ki vstopa v svojo trinajsto sezono, je 23. septembra pregledalo aktivnosti v zadnjih treh letih. Rezultati (28 večernih in 39 mladinskih koncertov) so vzorni. Predvsem je potrebno posebej poudariti izjemno skrb društva za pridobivanje mladega koncertnega občinstva, kar je po trdnem prepričanju članov mogoče doseči le s kontinuiranim organiziranjem koncertov za mlade, s strokovno pripravljenimi komentarji (njihov avtor je najpogostejši Vladimir Lovce), s pestro izbranimi izvajalci in tudi samim sporedom. Rešeta za izbiro nastopajočih so v Kopru, kar je znano, stroga; da bi se izognili prepogostemu ponavljanju istih imen, se v društvu odločajo za gostovanje tujih umetnikov. Kljub temu pa velja za osnovno vodilo pri pripravi koncertov načelo: čimveč dobrega domačega glasbenega poustvarjanja.

Ob stalnem delovanju v korist mladih in v pravih deklariranih načelih neprestane skrbi za mlado občinstvo pa društvo vendarle želi ta del obveznosti prenesti na organizacijo Glasbene mladine, za katero so zdaj dani v Kopru vsi pogoji za ustanovitev. Naloga društva bo tudi v bodoče mentorska in obljudljena je vsestranska pomoč, ne glede na to, da se ima bodoča Glasbena mladina prav društvu zahvaliti za pridobivanje mladih članov, za ustvarjanje pogojev delovanja. Osnovne šole, gimnazija in dijaški dom so točke, kjer naj bi se zanimanje za glasbo le še razvilo. Najbrž pa bi bilo mogoče navezati stik tudi z aktivni ZSMS v nekaterih večjih koprskih organizacijah združenega dela.

Občni zbor se je kvalitetno končal s kratkim koncertom del Chopina in Liszta, ki ga je izvedel mladi italijanski pianist Fermo Roscigno. Izrazne in tehnične sposobnosti mladega glasbenika so nakazale visoko raven letošnjih koncertov v Kopru.

MZ

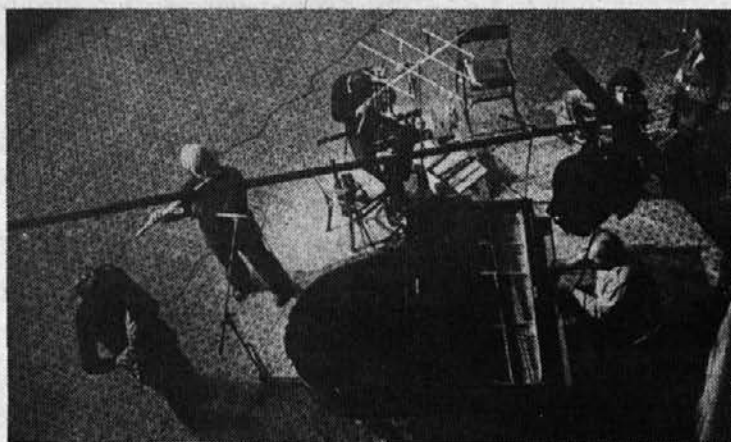
po poletne novice iz dela mednarodne federacije glasbene mladine

Bruselj je bil od 15. do 19. avgusta gostitelj Generalne skupščine Mednarodne federacije Glasbene mladine. Skupščina je razpravljala o mednarodnih projektih, nad katerimi ima nadzorstvo federacija. Tako je bil toplo sprejet projekt Grožnjana in je bila dana – na žalost – samo moralna podpora članic federacije. Enako se godi Mednarodnemu tekmovanju Glasbene mladine v Beogradu, ki ima v svetu vse večji ugled. Skupščina je poleg drugega izvolila nove vodstvene organe. Za podpredsednika federacije je bil izvoljen naš generalni sekretar Miodrag Pavlović.

Kongres federacije od 20. do 23. avgusta v Parizu je razpravljala o temi „Otrok in glasba“. V ospredju razgovorov približno 500 delegatov iz vsega sveta je bila animacija – se pravi, pridobivanje mladih za glasbo in usmerjanje k pravičnim vrednotam. Jugoslavija je prikazala film o tekmovanju v Beogradu, o Grožnjanu (tega je izdelala ljubljanska televizija) in tri magnetoskopske posnetke kviza. Naša organizacija je v federaciji edina, ki se ukvarja s kvizom – že tradicionalno obliko dejavnosti.

Na kongresu je bilo 14 mladih jugoslovanskih delegatov, od teh dva v svetovnem orkestru. Beograjski violinist Sreten Krstić je bil koncertni mojster, Irena Grafenauer pa prva flautistka v orkestru, ki mu je dirigiral francoski skladatelj in dirigent Jean Martinon.

Letos ni bilo na jugoslovansko-nemškem zborovskem tednu v Vrnjački banji od 3. do 11. avgusta nobenega Slovenca. Teden je bil tokrat organiziran že šestič, vsaki dve leti je v Vrnjački banji in na dve leti v Trossingenu. Udeleženci iz obeh držav predlagajo svoje zborovske programe, ki jih izvajajo pevci skupno na koncertu. Poleg tega strokovnjaki – folkloristi predavajo o naši glasbeni tradiciji, tečajniki pa se učijo plesati ljudske plesne.

zapisano ob robu obredovanj zvoka in besede

Pisati mi je o koncertu skupine „Salamander“ – dogodil se je na enem prejšnjih torkov v gledališču Glej – in ob odmevu zvoka s tega večera mi je v mislih delo in prizadevanje mojih prijateljev, ki sem jih imel priložnost srečevati v zadnjih časih.

Pred leti smo se srečali na obredovanju v Moderni galeriji, kjer sem prvič prisluhnil njihovemu zvoku in besedi, prvič in ne dovolj skrbno, da bi kmalu kasneje spet poiskal njun zven. Potem je prišla Tomaževa plošča „Odpotovanja“ in je – tokrat veliko bolj prepričljivo – pokazala pot v še neslišane pokrajine združevanja zvoka in besede. Potem smo se spoznali, se srečavali tu in tam, izmenjavali misli in zvoke in se razhajali, kot so se razhajale naše

poti zvočnega iskanja. In zdaj so bili tu kot „Salamander“, med nami prvič z novim imenom, z novim zvokom. In znova mi je bilo doživeti srečanje besede in zvoka v tistem posebnem prostoru, ki ni prostor ne literarno-glasbenega večera ne koncerta, ampak kraj in čas, kjer se preprosto godi zvok in se godi beseda, in zvok izzveni v tišini in beseda ugasne v molku. Kako povedati drugače?

Mogoče se ne bom prenačil, če zapišem, da po načinu organiziranja zvoka – tu mislim na celotni zvočni rezultat, instrumentalni in vokalni – dogodek v Gleju sledi tistemu zvoku, ki nam ga je dal Tomaž slišati na svoji plošči in na samostojnih nastopih; z razliko od le-teh pa je zvok tu nastajal v pestri instrumentalni komu-

nikaciji: glavno težo zvoka sta ob Milanovem klavirju nosili obe kitari (Tomaž in Jerko) s kontinuiranim „harmoničnim“, enakomerno razpletajočim se zvokom, v katerega so se vključevala – spočetka bolj plaho – tri pihala (dve flauti in klarinet) in žal ne dovolj dobro izkoriščen sicer izredno bogat zvok tolkal. In končno glas, ki ni bil namenjen zgolj reproduciranju besedila ali napeva, ampak je s prosto vokalizacijo več kot enakovredno barval celoten zvok: morda preprost v svojem zvenenju, vendar zapleten in neumljiv v svojem nastajanju, morda horen v dinamiki in tonskem obsegu, vendar bogat v svoji rahlosti in občutljivosti. Ta zvok je ob besedi nastajal v dogajanju, iz katerega se je kdaj pa kdaj izluščila pesem, morda skladba, kjer je bil glas beseda in zvok in se je kot zvok obračal k drugim zvokom in drugim tišinam, neponovljivim in zato tudi „nepopravljivim“. Nastajal je mimo modelov, ki bi bili izven njega in ga tako merili in ocenjevali; nastajal je v dogajanju, ki ga ne določujejo zakoni notnega zapisa, temveč zakoni medsebojnega poslušanja in „slišanja“ glasbenikov in ki v njihovem hotenju po zvočenju najde vedno drugo rojstvo in drugo smrt.

In obredovanje, naklonjenost in odprtost zvoku – tišini, besedi – molku? Slišanje, naklonjenost in odprtost drugim zvokom – tišinam in drugim besedam – molkom?

BOR TUREL

duško gojković na ploščah v italiji

Jugoslovanski trobentač Duško Gojković je eden izmed najbolj priljubljenih evropskih jazz glasbenikov. Redno vsako leto dvakrat nastopi s svojo skupino v znanem jazz klubu „Music inn“, snema na televiziji, v tem poletju pa sta se pojavili v trgovinah s ploščami dve njegovi LP plošči, ki ju je posnel prav za italijansko diskografsko tržišče. To sta njegovi prvi samostojni plošči po letu 1971, ko je v barcelonskem studiju Audio posnel s svojim kvintetom dve plošči za špansko in eno za nemško tržišče.

Prva plošča ima naslov „Slavic Mood“ („Slovansko razpoloženje“) in Gojković na njej igra s svojim kvintetom, ki ga poleg njega sestavljajo še Vince Benedetti (klavir), Andy Scherrer (tenor in sopransaksofon), Ben Thompson (bas) ter Joe Nay (bobni), v glavnem mladi glasbeniki, ki jih večji medna-

rodni sloves šele čaka. S klasično hard-bop kombinacijo ustvarja Gojković oseben jazz, ki temelji na elementih naše narodne glasbe, posebno na asimetričnih makedonskih ritmih in na naši svojstveni bogati melodiki. Poleg že znanih stvaritev „Ribara starog kči“ in „Slavic Mood“ (spremenjeni naslov makedonske narodne pesmi „Sega se karame“) Gojković igra tudi svoje najnovejše teme „Got no Money“, „No Love without Tears“ (preharmonizirana in prearanžirana stara pesem „Zlatan prsten ja na ruci imam“), „Kosmet“, „Eats of Montenegro“ (del „Jugoslavija suite“, ki ga bo te jeseni na II. beograjskem festivalu jazz izvedel Simfonični orkester doma JLA) in na koncu klasično post-bop temo „Flying Rome“. Ob Gojkoviću kot glavnem solistu se odlikujeta tudi Andy Scherrer, posebno na sopran saksofonu, s

katerim zna pričarati zvok makedonskih zurl, ter melodični in racionalni Benedetti na klavirju. Plošča je izdala diskografska hiša Vista (RCA) ima pa številko TPL 11115.

Drugo ploščo je Gojković realiziral z velikim orkestrom, ki ga sestavljajo priznani mednarodni jazz glasbeniki, med katerimi so tudi naši znanci: trombonist Slide Hampton (obenem tudi coleader), saksofonista Gianni Basso in Sal Nistico, trobentač Banny Bailey in drugi. Material sta v zanimivem in modernem stilu napisala Duško Gojković in Slide Hampton, orkester pa je zaradi velikega števila priznanih glasbenikov dobil naziv Summit Big Band. Plošča je poleg nekaterih drugih priznanih jazz imen išla v seriji „Jazz A Confronto“ pri mladi rimski discoshiši Horo. Njena številka je H11 101-18.

jazz poleti

rumbia jazz, peruggia, terni villalago, citta della pieve, cita de castelo, orvieto

26. julij — 1. avgust

Že lani sem napisal, da je umbrijski festival jazza v marsičem ena od najzanimivejših evropskih jazz prireditev, in to iz več razlogov: predvsem so koncerti vsak dan v drugem kraju in to na srednjeveških trgih, zaradi česar pride do posebnega razpoloženja, kjer se prepletata jazz in stara arhitektura te pokrajine. Poleg vsega so vsi koncerti brezplačni. Organizatorji (turistični in administrativni delavci te pokrajine) so se potrudili, da je letos festival lahko trajal sedem dni, s čemer je bil za en dan daljši kot lani, spremenjena je bila tudi razporeditev koncertov. S tem so pritegnili dve mesteci, kjer lani ni bilo koncertov (Citta della Pieve in Citta di Castello), k že poznanim krajem Orvieto, Perugia, ki je glavno mesto te pokrajine, Gubbio in Terni Villalago.

Odlično sestavljen program „paketa“ prvovrstnih ameriških glasbenikov, z dodatkom nekaj italijanskih in evropskih atrakcij, je na festival pritegnil množico prek 3000 mladih Italijanov, ki so s svojo nedisciplino grozili, da bodo prekinili festival. Politično različno usmerjeni (v glavnem radikalni levčarji), toda brez jasnega cilja, so iskali razlog, ki bi jim omogočil protestiranje, pri tem pa jim ni uspelo izraziti svojih hotenj ter jih usmeriti k pravemu cilju. Odras nemirnega političnega položaja v sosedni Italiji. Delili so plakate, letake, govorili, agitirali, na kratko — bilo je pisano, a je obenem oviralo zbrano poslušanje festivalskega programa. Zato čestitke organizatorjem programa, ki so se morali izredno truditi, da so prireditev uspešno peljali do konca uspešno. Pojavili so se tudi problemi, ko se za toliko ljudi ni dalo omogočiti brezplačnega avtobusnega prevoza, kakor je bilo napovedano in so mladi poslušalci naslednji dan iz protesta onemogočili prihod članov Count Basie Big Band v planinsko letovišče Terni Villalago.

Sploh pa je festival vzbudil veliko pozornosti in mali trgi srednjeveških mestec so bili čisto pretesni, da bi sprejeli vse tiste, ki so bili željni kvalitetnega jazza; pri tem lahko tudi tej mladi publiki (v glavnem) očitamo nepoznavanje jazza (prav kot v Ljubljani). Dala se je premamiti efektom, ni mogla razlikovati kvalitetnega od malovrednega, posebno v zadnjih dneh, ko je bila že nekoliko utrujena. Dogajalo se je, da so igrali predstavniki vseh stilov in to prvovrstni, od rock-jazza pa do hard-bopa in free-jazza, toda publika je ves čas žvižgala, tako da so se mnogi italijanski publicisti, ki so spremljali festival, trudili s problemom, kako publiko, vajeno rocka, usmeriti k pravi vrednotam jazza. Vidimo, da obstajajo nekateri skupni problemi, ki zahtevajo pravi odgovor ter akcijo.

Spregovorimo še nekaj o programu. Elvin Jones in McCoy Tyner nista pokazala nič več kot na nastopih v Jugoslaviji, pri čemer prvi nima v svojem kvartetu enakovrednih partnerjev, drugi pa ostaja še naprej eden najbolj inventivnih in najbolj svežih likov sodobnega jazza, pianist izredne moči, z odličnimi sodelavci v skupini. Basist Charlie Mingus kljub letom in s pomočjo svojih zvestih sodelavcev, posebno bobnarja Dannie Richmonda, kreira jazz, poln ostrine, temperamenta in tiste popolne predanosti glasbi, ki je lastna samo črnem.

Kot solistični zvezdi sta nastopila dva trobentača: Cheta Bakerja, nekdanji vodilnega cool glasbenika, ki se je na oder vnil po nekaj letih, smo laže prepoznali po „hladnem“ glasu, kot pa po že precej uničenem tonu trobente; Ted Curson, član mnogih avantgardnih skupin, pomembnih za zgodovino jazza, je igral tako stilno nečisto in emocionalno nezainteresirano, da ga nismo mogli prepoznati.

Dva avantgardna glasbenika sta dokončno potrdila svoje kvalitete: medtem ko je pianist Cecil Taylor igral s svojim triom, ki je nastopil že na prejšnjem glasbenem bienalu v Zagrebu in pri-

kazal vse vrednote free-jazza (moč, virtuoznost, s tem da se poslužuje cele klaviature svojega instrumenta), je nasprotno tenorsaksofonist Archie Shepp iznenadil s popolnoma drugačnim stilom in zaigral nekakšno novo verzijo „mainstreama“, čudovito oblikovanega, ki ga je izvajal z maksimalno čustveno živčnostjo in občasno z inteligentnimi prehodi zaplaval v free-jazz. Resnično veliki glasbeniki znajo presenetiti. Taylorjevi partnerji ne morejo vedno spremljati obilice idej, ki jih njihov vodja dobesedno razmetava, zato pa so člani kvinteta Archie Sheppa več kot dobri glasbeniki, med katerimi je treba poudariti igro sijajnega trombonista Charlesa Greenleeja. Tenorsaksofonist, ki je bil lansko leto na tem festivalu zvezda Thod Jones-Mel Lewis Big Banda, se je tokrat predstavil s svojim kvintetom, ki je moderno usmerjen in ima solidno kvaliteto. Zato pa bossa-nova skupina „Brazil 75“ ni bila primerna za nastop na resni jazz prireditvi.

Med italijanskimi predstavniki omenimo presenetljivo dobri nastop mladega pianista Gerarda Iacouccija, ki je okusen improvizator z odlično tehniko. Na svojem nastopu se je poslužil traku s posnetkom drugega klavirja, s katerim je na zanimiv način sodeloval. Na drugi strani je znani pianist Giorgio Gaslini vse „zamoril“ s svojimi podpoprečnimi eksperimenti in je glede na svoj ugled skrajno neprijetno presenetil. Tudi alt saksofonist Mario Scania se ni bolje odrezal s svojim jalovim eksperimentiranjem in svojo skupino, v kateri je imel dva kontrabasa.

Eno izmed najprijetnejših presenečenj pa je prišlo iz Evrope: bila je to mednarodna skupina, ki jo je vodil švicarski trobentač Franco Ambrosetti (z Georgeom Gruentzom pri klavirju in angleškim bobnarjem Tonyjem Oxleyjem ter Henryjem Texierom pri kontrabasu). Zaigrali so vrhunski hard-bop s sijajnimi soli in še enkrat pokazali, da evropski jazz glasbeniki lahko marsikaj povedo in prispevajo k sodobnemu jazzu.

OGNJEN TVRTKOVIĆ

ARCHIE SHEPP

kako ustvarjamo glasbo

„Komponiranje“ je menda med vsemi ustvarjalnostmi najbolj zago-
noten pojav. Neštetokrat nas zadene
in tudi prizadene vprašanje: „Kako
pravzaprav komponiraš?“

Verjetno vsa taka vprašanja po-
vzroča bistvo glasbe same, ki nima v
naravi drugega vzora kot alikvotne
tone, torej fizikalni pojav in pojav
resonance.

Ce pa dobro prisluhnemo otroku,
ki si v ustrezni starosti sproti izmiš-
ljuje melodična tonska zaporedja,

ali sejavcu, ki „brunda“ predse
drobce melodije, ali ženam—žaloval-
kam, ki na našem jugu jadikujejo na
grobovih umrlih, brž ugotovimo,
kako se raznotera razpoloženja, de-
lovni ritmi, igre povezujejo neprisi-
ljeno s preprostimi glasbenimi izraža-
njem.

Pričeli smo gojiti od vrtcev dalje
tako spontano izražanje v obliki
improvizacije, ker ni leprirojena du-
ševna sposobnost, ampak latentno
stanje, ki se da več ali manj razvijati
in požlahtniti v vsakem človeku. Z
drugimi besedami: kdor se nikdar ne
poskusi glasbeno izraziti, temu se ne
utrne nobena glasbena zamisel.

Kajpak je improviziranje lahko
spretno in zanimivo ali prazno in
dolgočasno. Sloni lahko na samih
šablonah, ki jih improvizator niza
suhoparno drugo na drugo; lahko pa
prinaša zrno duhovitosti, pobilsk še

neizrabljenega izražanja, ugodno
muzikalno napetost. Na take predis-
pozicije naj bi bil vsak poklicni
vzgojitelj posebno pozoren.

Pot od improvizacijskih sposob-
nosti do ustvarjanja glasbenih umet-
nin pa ne vodi le preko ustreznega
znanja materije in preko nadpov-
prečne sposobnosti posredovanja
lastnih zamisli, ampak je vezana na
raznoliko motiviranost ustvarjalca
pri njegovih skladateljskih podvigih.
Psihologija razpolaga že s kopico
znanstvenih teorij o tem, kaj naj bi
bil ustvarjalni proces. Sociologija pa
pravi, da ni le neposredno doživetje
kvas za nastanek in oblikovnost
umetnine, ampak je ta lahko naro-
čena. Ustvarjalčevo življenje v
snov, ki naj bo srž njegove umetnine
in gibalno njegove domišljije, ne more
po vrednosti zaostajati za neposred-
no motiviranostjo.

Da je komponiranje daljšega, ob-
sežnejšega dela svojevrsten splet
spontanih domislekov s selektivnim
razvrščanjem in razvijanjem glasbe-
nega materiala, ki ga ti domisleki
sprožijo, drži. Vendar je že pojav
spontanih domislekov skrivnost,
kajti nekemu ustvarjalcu se vsiljujejo
na klavirju, drugemu preko notra-
njega sluha, tretjemu v obliki notne
slike, čeprav je prav gotovo sočasna
prisotnost vseh treh komponent
ideal ustvarjalne dejavnosti.

Pri opazovanju in vrednotenju
komponiranja zadevamo slej ko prej
ob nadarjenost, ki s svojo fantazijo
gradi umetnino iz preskušanih for-
mul, in ob zelo redko genialnost, ki
presega, odklanja ali celo razbija
ustaljene norme, pravila, postopke.
Kakšni živčni procesi se skrivajo za
prvim in drugim duševnim procesom,
je vprašanje, ki terja od psiho-

podlistek

polnočni samogovor

Iz knjige „Večglasno stolet-
je“ avtorja Kurga Honolke smo
priredili za naše bralce odlomek
s pričujočim naslovom. Knjiga,
ki je izšla že pred 15 leti zani-
miivo in poljudno govori o glas-
bi našega časa.

Ob polnoči sta pričeli dve duši v
avtorjevih prsih, vznemirjeni od po-
slušanja serijske glasbe in od preveč
popite črne kave, prepirljiv pogovor.
„To torej,“ je začela prva, „je
tvoja glasba prihodnosti. To ogulje-
no jecljanje, čivkanje, škripanje in
stokanje, to brenčanje scefranih to-
nov — ali to sploh lahko še imenuje-
mo glasba?“

„Kaj pa drugega?“ — je odvrnila
druga ironično. „Ne vem, ali ta glas-
ba bolj pretrese dušo ali hrbit-
njačo... Saj piska, sika, zvoni,
šumi in vihra, kot da bi naj tudi
kamni imeli tone in glasove...“

„Da, tako poslušamo serijsko
glasbo!“

„Oprosti, toda kar sem pravkar
rekel, se ne tiče najnovejše, marveč
glasbe, ki je že zdavnaj postala kla-
sična, glasbe Richarda Wagnerja.
Dovolil sem si namreč citirati sodbo
Friedricha Hebbela.“

„Pusti stare trike! Ali hočeš pri-
merjati podobnost med Wagnerjevo
in serijsko glasbo le zato, ker so
Wagnerja — sicer za relativno malo
časa — odklanjali in tudi ne razu-
meli?“

„Primerjati prav gotovo ne. Pač
pa hočem reči, da tudi najnovejša
glasba ni nastala sama od sebe in
tudi ne čez noč. Kdor zasleduje zgo-
dovino glasbe od pozne romantike
dalje, bo jasno sledil etapam na poti
od Wagnerjeve opere Tristan in
Izolda, prek proste atonalnosti do
dvanajsttonske in serijske glasbe.
Prav gotovo ne trdiš, da glasba brez
teme, melodije in harmonije v tradi-
cionalnem pomenu sploh ni glasba!
Bile so in so še pomembne glasbene
kulture, ki tega, kar poznamo v Ev-
ropi šele nekaj kratkih stoletij in kar
velja kot osnova glasbe — sploh niso
poznale. Poglej je grško glasbo! O
njenem globokem delovanju pripo-
vedujejo stari filozofi čudovite
stvari, in vendar sta ji bili tema in
večglasje tuji. Prav tako je še danes
glasbo Indijcev ali Kitajcev, katerih
ritmična rafiniranost je močnejša od
evropske. Kar pa se tiče oguljenega
jecljanja, kaotičnosti serijske glasbe,
pa vendar veš, da videz vara: pravo
nasprotje totalnega kaosa je totalen
red, v katerem je vse na svojem me-
stu in kjer je čutilti ratio.“

„Kdo le to rad posluša? Moja
ušesa tega niso sposobna, čeprav z
zadovoljstvom poslušam Hinde-
mitha ali Bartoka!“

„Rad bi te opozoril na relativnost
zmožnosti poslušanja. Pomisli, da je
Schubert pogrešal pri Webu —
enem izmed najbolj nadarjenih me-
lodikov romantike — prav melodiko
in da so potrebovali stoletja za spo-
znanje, da je Bachova Umetnost
fuge kaj več kot le učena muha. O
ogorčenem reagiranju sodobnikov
na Tristana ali Elektro pa naj raje
molčim.“

„Strinjam se, da o tem ne govo-
riva. V nečem sva si edina: da je bilo
novo vedno nerazumljivo, je poceni
frazza. Bacha niso pozabili zato, ker
bi bil za svoj čas preveč drzen, mar-
več ravno obratno: ker je bil zastar-
rel. Händel in Haydn sta pisala
glasbo, ki jo je zahteval njun čas in
sta bila slavna, zelo popularna moj-
stra. Prav tako Beethoven. Šele z
Beethovnovimi poznimi deli se je
pričela problematika modernega
umetnika, ki prehiteva svoj čas. Da
je Mozart umrl v revščini, ni bilo
zato, ker bi ga napak razumeli kot
revolucionarja. Po operi Beg iz se-
raja je njegova popularnost rasla. Ko
je obiskal Prago, so poulični muzi-
kanti igrali naprave iz Figara po vseh
gostilnah. Mozartu je spodletelo iz
povsem socialnih in ne estetskih
vzrokov.“

„Zdaj si pač naštel samo genije,
ki niso bili toliko revolucionarji kot
dopolnjevalci...“

„Prosim te! Ali ni bil Wagner pre-
drzen novator? In vendar je pred
smrtjo dosegel triumfalno slavo.
Okrog leta 1880 so vsa operna gle-
dališča igrala njegove glasbene
drame. In ne le tradicionalist
Brahms, tudi njegov „napredni“
antipod Bruckner je še doživel srečo
priznanja. Schubert v svojem krat-
kem življenju ni bil znan, ker je bil
preprosto neznan, uboga para, čigar
simfonije v C-duru niso zavrnili za-
radi nerazumljenosti, marveč zaradi
površnega rokopa, v katerem je
mrgolelo napak. Chopin je bil v svo-
jem omejenem krogu, ki je njegovo
ezoterično glasbo sploh lahko spre-
jemal, zelo upoštevan. Da ne govo-
rimo o mojstrih, kot so bili Doni-
zetti, Meyerbeer ali Verdi. Tudi šok-
antni novator Richard Strauss je že
kot mladenič osvojil glasbeni svet s
svojimi simfoničnimi pesnitvami in
opero Salome; prav tako Stravinski s
Petruško. Ne, pravljica o neprizna-
nih genijih ni nikakršen argument. Z
njo se ne da ničesar dokazati.“

„Toda tudi nič nasprotnega ni
mogoče dokazati! Vsaka primerjava
s preteklostjo šepa. Sam si že namig-
nil, zakaj: sociološko sta se produk-
cija in sprejemanje glasbe vedno
spreminjala, nikoli pa tako korenito

kot danes. Odnos med sodobno glas-
bo in občinstvom se je razmaknil.
Podobne situacije, kot je danes, v
preteklosti ni bilo — vsaj v nedavni
ne.“

„Vem, kaj hočeš. Hočeš glasbo,
ki nima občinstva in ga predvidoma
tudi ne bo imela, braniš jo le kot
legitimno izraz našega časa.“

„Prepričan sem, da to tudi je.“
„Čeprav je noče nihče poslu-
šati?“

„Čeprav! Kaj se pravi nihče? Pri
dobro organiziranih koncertih
avantgardne glasbe se zbere vendar
nekaj sto ljudi. Koliko pa naj jih bo,
da bo po tvojem mnenju legitimna?
Dvajset, dvesto, dva tisoč? Dobro,
klasična, abonentska glasba privabi
več poslušalcev, kot jih privabi
nova. Toda kdo ti daje pravico, da
obsodi določeno vrsto glasbe, ker
privabi morda le sto poslušalcev,
Trubadur v operi pa kar tisoč? Ob
številkah, s katerimi razpolaga indu-
strija zabavne glasbe, ostane tudi
število poslušalcev klasične glasbe
skromno in prednost nasproti so-
dobni glasbi se ob tem tudi skrči.
Obe pa vsekakor potrebuje finanč-
no podporo. Najbolj osamljena gla-
sba je danes najbolj poštena in naj-
bolj dosledna. Ker sodobni glasbi za
občinstvo niso dani družbeni pogoji,
se avantgardisti odpovedujejo kom-
promisom. Nimajo občinstva in nanj
tudi ne računajo.“

„In tak snobizem te ne razjezi?“
„Ali boš obsojal tudi srednjeveške
skladatelje, ki so pisali visoko učeno
glasbo in niso nikoli mogli računati
na občinstvo? Ali misliš morda, da
so bili umetniki moteti in maše, ki
so jih peli v gotskih cerkvah, napi-
sani za užitek „ljudestva“, ki je tam
klečalo na kamnitih tleh? Nikakor
— to je bila glasba za božjo slavo, ki
jo je razumela majhna peščica glas-
benih izobražencev v samostanih in
na dvorih! Dejal sem že, da ne more
veljati mehaničnost zgodovinskih
dokazov, nakazati bi želele, da da-
našnja osamitev nekaterih umetnost-
nih smeri ni povsem brez paralel v
preteklosti.“

„Kakšen absurd danes! Ali ne bi
bilo mogoče, da v času radia, filma
in plošč sodeluje pri uživanju glasbe

logov raziskovalne napore. Vsa dosežanja demistifikacija ustvarjalnih procesov se naslanja na dejavnost prvega in drugega signalnega sistema v možganski skorji, o kateri govori znameniti ruski psiholog Ivan Pavlov, pri čemer moramo upoštevati, da imamo v možganski skorji še vedno okoli pettisočkrat več živčnih zvez, kot ima sodoben računalnik električnih spojev. Kaj vse odloča pri spajanju teh zvez, je navidez neresljiva uganika.

Najtežje ustvarjalec najde odgovor na vprašanja „kako si tole skladbo skomponiral, zakaj si jo napisal, kdaj si si jo zamislil“. Imamo sicer v sodobni literaturi nekaj tehtnih poskusov osvetliti na konkretnih primerih ta proces. Naj omenim nemškega sodobnega poeta Hansa Magnusa Enzensbergerja, ki je napisal razpravo „Nastanek pesmi“. Pre-

vedel jo je Niko Grafenauer. V tej razpravi Enzensberger pojmuje pesniško ustvarjanje kot asociativnotehnično operacijo. Ali velja to pojmovanje tudi za glasbeni ustvarjalni proces? Odkar se tudi glasba odpo-veduje svoji nekdanji „romantistični vzvišeni držbi“, kot pravi prevajalec, gotovo vsaj delno tudi zanjo. Nemški pionir avantgardne glasbe, Karlheinz Stockhausen, je pred desetimi leti naslovil na izbrano glasbeno občinstvo tele drzne besede: „Skladatelj naj vendar misli!“

Pri tem je Stockhausen nesporno namignil na isto, kar se danes dogaja v kibernetiki. (Definicija kibernetike: znanost razmerij, ki preučuje regularno obnašanje visoko kompleksnih energiziranih sistemov – tudi ljudi in skupin ljudi – z matematičnimi metodami). Vedno gre za „vhodne zahteve“, ki bi jim rekli

ustvarjalni vzgibi, za „črno skrinjico“, to so naši ustvarjalni procesi v človekovih možganih, in za „izhodne podatke“, to je izgotovljena notna slika.

V svojem predavanju v društvu za primerjalno književnost z naslovom „Poezija in kibernetika“ izhaja Denis Poniž iz dejstva, da vzpostavljane kibernetičnih sistemov pomeni tudi obvladavanje človekove umske dejavnosti. Če pa pripada svet umetnosti človekovi umski dejavnosti in ni „iskra božja“, in če bo nekoč mogoče opisati to dejavnost, jo spoznati skozi nastajanje določenih produktov zavesti, potem pripada tudi ta svet umetnosti fizični sferi... Denis Poniž končuje svoje sklepanje z vprašanjem: „Ali evropskega človeka kibernetike skuša oropati še za zadnjo samoprevaro za umetnost, (po naše: za

glasbo?

Današnje komponiranje se zares čedalje bolj razlikuje od tradicionalnega, ki je vladalo več stoletij v glasbi. Zaradi svoje poudarjene arhitektonike mnogo bolj zaposluje miselno kot pa čustveno plat človekove duševnosti. Zaradi odklona od pretežno subjektivnih odnosov do življenjskih procesov bolj ceni duhovitost, zanimivost, dovornost in presenečenja, vse manj pa čutnost in zanesenost. Zaradi novega tonskega materiala pa terja nenehno študij novih izraznih možnosti. Ali smemo biti srečni in zadovoljni, da so nam še neproučeni, nekontrolirani in neprogramirani duševni vzgibi vsaj delno usmerjevalci pri ustvarjalnem procesu? Kakšnega genija v glasbi bo še mogla roditi kibernetika?

PAVEL ŠIVIC

več ljudi kot kdajkoli poprej – in tudi pri uživanju sodobne glasbe? “

„Kaj hočeš? Tega pa ni. Le odprti radio: poplava tonov – tu imaš svojo demokratično glasbo!“

„Ti misliš na glasbo, ki je eksistirala v vseh časih. Ne pozabi pa, da moderna reprodukcijska sredstva koristno služijo tudi resnični umetnosti. Beethoven in Bach imata danes milijone poslušalcev in tudi uspešne sodobnike, kot so Stravinski, Orff, Šostakovič, Britten ali Menotti, poslušata danes neprimerno več ljudi kot kdajkoli.“

„In kaj hočeš s tem dokazati?“

„Da je tudi danes mogoče pisati glasbo, ki najde svoj TI s predpostavko, da išče skladatelj v občinstvu partnerja in ga ne zaničuje.“

„Dobro. Proti glasbi, ki je napisana za en dan, nimam ničesar. Kdor sklepa kompromise, bo imel vedno lažje stališče. Toda dnevna slava hitro preide! Kdo se vpraša danes še po Menottijevem Konzulu ali Brittnovem Petru Grimesu, ki sta bila svoj čas svetovna uspeha?“

„Če bi se operne hiše in koncertne dvorane zaprle sodobnikom, bi bil njihov repertoar še bolj muzejski, kot je že brez tega. Bodi vesel, da se tudi danes skladatelji trudijo za razumevanje občinstva – v interesu nove glasbe bi jih bilo treba ohraniti. Kajti brez tega bi bil prepad, ki loči razne glasbene smeri pa tudi dediščino in sodobnost, popolnoma brez upanja in nepremostljiv.“

„Oprosti, kaj pa pomeni razumevanje občinstva? Kakšnega občinstva? Abonentskega občinstva na simfoničnih koncertih? To gre zamenjati karte že tedaj, če je na sporedu Hindemith. Ali misliš na peščico navdušencev, ki poslušajo oddaje nočnih studijev? Njim pa spet ne moreš ponuditi poštenih kompromisov Menottija ali Brittna. Na katero občinstvo torej misliš? Saj ga ni! Rekel sem že, da je stanje današnje glasbe neprimerljivo. Nikar se ne slepi z nekdanjimi triumfi velikih mojstrov! Zakaj je bil Beethoven lahko uspešen? Ker je bilo njegovo občinstvo dovolj izobraženo, da ga je lahko razumelo. To ni bil nikakršen nedoločljiv narod, ampak maj-

hen krog plemstva in meščanstva. Socialna in izobrazbena struktura sta bili daleč enotnejši, kot je množica današnjih poslušalcev. In ko se je Beethoven, da ostanemo pri njem, v starosti odmaknil od konvencije, kar mu je narekovala notranja potreba, je bilo tudi s prijateljskim odmevom konec: zadnji godalni kvarteti še do danes niso dosegli popularnosti, kot ostala dela. Ali so zato manjvredne umetnine?“

„Odgovarjam z nasprotnim vprašanjem: ali je Beethovenova 5. simfonija manj vredno umetniško delo zato, ker je popularna?“

„Ne. Toda NE na obe vprašanji dokazuje le, da razširjenost ne more biti merilo za vrednost umetniškega dela. Popularnost je, če ni dosežena s poceni špekulacijo in zavestnim zniževanjem ravni, milost – in bojim se, da živimo v zelo nemilostnem času. Ali se jeziš na skladatelje, ker so toliko poštene, da priznajo svojo skepsa? Ker ne verjamejo v majave mostove med danes in več-

raj? Ki po vsem tem, kar je to nemilostno stoletje prineslo človeštvu in morda še skriva v svojem naročju, kljub množični potrošnji in demokraciji, ne verjame v patos božjih glasov iz elizija, na „Seid umschlungen, Millionen!“

„Nič ne očitam. Toda jezi me zmerina ošabnost, ki meri na „zaničevanje prav istih milijonov“ – obenem pa se pusti subvencionirati v ekskluzivnih laboratorijih radijskih studijev in na glasbenih festivalih s sredstvi prav te zaničevane množice. In še slabše! Priznati moraš, da je danes biti lažje izvajati z neko seriel-

meniško kuto askeze. Bolj neprijazne glasbe še ni bilo.“

„Toda s tem priznavaš prav njeno legitimnost kot izraz časa! Ali misliš, da je čas, nad katerim visi Damoklejev meč atomske nevarnosti, posebno zabaven? Ne, prijatelji, dokler je umetnost svobodna, ne moreš ukazati Kafki, da piše namesto deprimirajočih vizij zabavne romane, da Picasso namesto groze v Guernici slika žanrske slike in da Alban Berg namesto senzibilne žalosti svojega Wozzecka laže v bleščečih harmonijah.“

„Nihče poklicnim vidcem ne krati pravice, da gledajo črno. Toda ni vsak, ki opisuje temo, Kafka, ki zagrizeno snuje dvanaajstonske vrste, Alban Berg. To, čemur nasprotujem, je diktatura epigonov, ki so le pokukali čez plot in jih managerji predstavljajo kot reprezentante moderne. Ali misliš, da čas tridesetletne vojne ni bil tudi poln obupa in težav? In pogledaj resno umetnost H. Schutza – menda ne boš rekel, da ni časa primerna? Ali sme današnja umetnost imeti le eno oko? Ali mora ostati na drugo, s katerim naj bi gledala na svetlejši strani našega bivanja, slepa?“

„Postavljaš vprašanja, na katera sodobnik ne more z gotovostjo odgovoriti. Odgovori lahko le z osebnim odnosom. Ne verjamem, da bi bila glasba lahko danes lepa v smislu „lepih melodij“ klasične ali romantične. Kdo ve, ali je v krizi stilov in pridobitniške miselnosti sploh mogoče ustvariti popolno umetniško delo?“

„Morda bi zmogel to Mozart, če bi danes živel?“

„Geniju je vse mogoče – morda celo spremeniti množico poslušalcev v občestvo, kaos stilov v povezano in razumljivo govorico.“

„Bojim se le, da novi Mozart ne bi imel nič lažjega stališča kot pred 200 leti. Avantgardni menažer bi ga izkoristil že zato, ker bi bil Mozart.“

„Upajmo na Mozarta našega stoletja – morda bo našemu strahu prinesel nasmeh, opogumil našo resignacijo z vedrino, ki kot Čarobna piščal poleg Rekvijema stoji ob robu žalosti.“

no stvarco – četudi le ob strani, kot s skladbo, ki hoče biti razumljiva. Kakšna izbrana avantgarda je to, da ne poskuša – tako kot je mladina včasih – viharno osvojiti sveta, marveč hira v sivi resignaciji, kalkuli papirnatih izračunov in se skriva pred svežim zrakom! Moja ušesa slišijo kot osnovni ton le govorjenje o neuteženosti, resignaciji, o sivem nemislu. To je glasba brez vere, a z

dobrova

Celodnevna šola je danes pojem, ki zadeva nas vse, posredno ali neposredno. Poleg vseh drugih vprašanj, ki si jih postavljamo, se gotovo mnogi sprašujemo, kako uskladiti vse individualne, doslej tako imenovane izvenšolske dejavnosti, s poukom, ki otroka zaposluje skoraj ves dan. Vsaj tako si v naglici predstavljamo. Ta pouk pa seveda ne traja tako dolgo, da bi otroci po njem ne bili zmožni za noben miselni napor več, saj je bilo že do sedaj mnogo otrok v podaljšanem bivanju, se pravi, da niso presedeli v šoli nič manj časa kot pri celodnevni pouku. Spomnimo se še tega, da celo otroški vrtci delujejo vsak dan od pol šestih do pol štirih popoldne, to se pravi, da tudi mnogo malčkov biva v njih ves ta čas!

Gotovo je najbolj pravilno, da se z otroki vse te ure, ki jih prebijejo v šoli, čim bolj aktivno ukvarjamo, jih usmerjamo, jim pomagamo do znanja, do discipline, do samostojnega učenja. Učenec v celodnevni šoli mora v tej ustanovi tako poslušati učeno-sti, se učiti, delati naloge, jesti, telovaditi in se sproščati. Zato ima šola nanj izredno velik vpliv, pri čemer imajo vzgojitelji ogromno odgovornost.

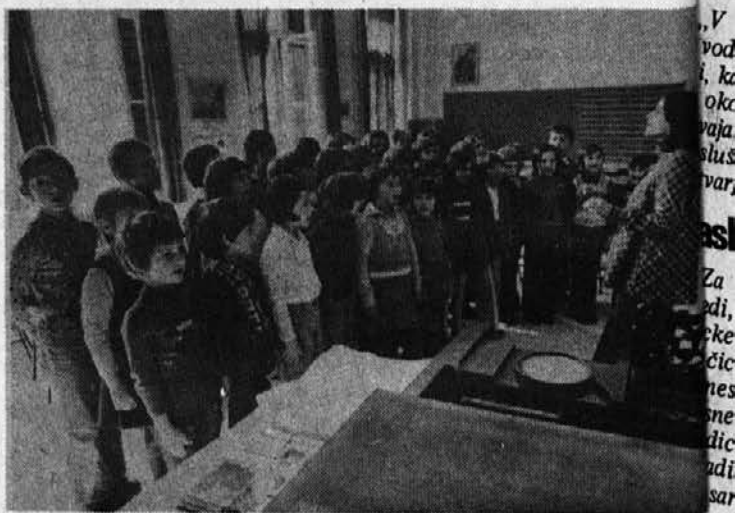
V našem časopisu nas zanimajo predvsem problemi glasbene vzgoje, zato smo se odločili obiskati nekaj šol, ki so že uvedle celodnevni pouk in se pozanimati, kako pri njih poteka glasbeni pouk, koliko jim je mogoče šolo opremljati s potrebnimi napravami, ploščami, instrumenti in podobnim, kakšne so glasbene dejavnosti učencev poleg pouka ter tudi to, kako sodelujejo z glasbenimi šolami, ki zaenkrat še niso v sklopu obveznih šol in za katere imajo učenci čas le pozno popoldne.

Septembra smo obiskali Dobrovo, prijazen kraj nedaleč od Ljubljane, ki ima dve šolski poslopji. V starejši zgradbi ob cesti, ki pripelje z Vrhovcev, bivajo otroci prvih treh razredov osnovne šole. V isti stavbi so tudi prostori vzgojno-varstvenega zavoda, tako da nas že ob vhodu sprejme vesel otroški živ-zav. Kljub nemodernemu šolskemu posloppu učencem tu ne manjka prijetnega vzdušja, mlade učiteljice si prizadevajo v pouk vnesti čimveč pestrega, in že na oglasni deski na stopnišču nas ustavi lično napisan podroben urnik krožkov.

Te dejavnosti otroke seveda veselijo in glasbeno udejstvovanje jim je močno pri srcu. Šola ima Orffov instrumentarij, ki bi ga rada še podvojila, da bi lahko bilo čimveč učencev naenkrat aktivnih. Najmlajšim šolarjem je tak glasben pouk, ki je lahko povezan tudi z ritmičnimi gibi in plesom, česar se seveda zavedajo tudi učiteljice, najljubši in najkoristnejši. Šola je založena s ploščami in otroci jih pogosto poslušajo, v programu pouka je tudi nekaj ur poslušanja glasbe brez predhodne razlage, ob čemer učenci rišejo svoje vtise.

Radio, ki je menda skoraj v vseh razredih, jim dela družbo v jutranjih urah, da je tako otrokom kot tovarišicam bolj domačno, pozneje pa ga odprejo med poukom za poslušanje radijskih oddaj za mladino, katerih urnik imajo kar na steni v razredih. Šola premore še zborček 36 otrok, ki se pridno udejstvuje in ob raznih priložnostih priredi majhen koncert za starše.

Otroci te šole so prosti okrog četrte ure popoldne, toda šolsko vodstvo ima mnogo razumevanja za želje po izvenšolskem udejstvovanju, tako da lahko učenci, ki se učijo instrumentov na glasbeni šoli, zapustijo pouk že po drugi uri.

Nič drugače ne velja za dijake višjih razredov, se pravi od četrtega do osmega, ki pa obiskujejo lično moderno šolo na gričku v vasjo. Okolje je mirno in zeleno, zgradba svetla in sončna, v vročih dneh najbrž kar pretopla, notranost prostorna. Tudi tu si prizadevajo otrokom ustvariti vzdušje, ki bi jim omogočalo sproščeno domačnost pa kljub temu vlilo v mlade glavice čimveč novega koristnega.

Ves ta čas, ki ga dijaki prebijejo v šoli, je treba razdeliti na razne dejavnosti, ki si jih lahko v začetku leta izberejo sami. Poleg običajnega glasbenega pouka premorejo Orffov orkesterček in pa ogledni zbor, kar devdeset mladih pevcev, ki so nad svojo izbiro dejavnosti tako navdušeni, da se zaradi nje odpovejo celo marsikateri uri rekreacije. Tako zelo radi pojejo, da so za neko priložnost preprosili eno od tovarišic, da jih je vodila namesto zadržane zborovodje. In zapelo jih je, na lastno željo, vseh devdeset!

Bilo bi imenimo, če bi se dalo te šolarje včasih pripeljati v Ljubljano na kulturne prireditve ali pa organizirati manjše koncerte pri njih na šoli, toda tu se vedno znova pojavlja pomanjkanje sredstev, ki tare kar vse šole po vrsti. Za število otrok, ki ga premošola v Dobrovi, bi bilo treba najeti več avtobusov, kar niso mogoče solze. Se šole v Ljubljani zavedajo svojih velikih prednosti?

KAJA ŠIVC

FOTO: MARKO RUDOLFI

največ so napisali najmlajši

Grožnjan vendar ni na koncu sveta – Čeprav marsikdo tako misli. Kljub dolgi poti se tja vendarle da priti...

Tako pripoveduje Danijela, trinajstletna Beograjčanka, ki se je udeležila tečaja otroškega zbora. Kljub neprespani noči v prenatrpanem kupeju je bilo srečanje z Grožnjanom zanj doživetje.

Kako so Grožnjan doživljali mladi Slovenci?

Vse bolj se bližamo Grožnjanu. Naša nestrpnost se stopnjuje. Kakšno bo mesto? Kaj nam bo prineslo? Polni smo vprašanj o našem bodočem tritedenskem domu.

In že se srečujemo s prvimi grožnjanskimi hišami. Značilni istrske hiše so to, grajene iz kamena, med njimi pa se vijejo kakor neskončen labirint ozke ulice. Kdaj pa kdaj je nad visokimi strehami mogoče opaziti vršičke dreves, ki edini poživljajo sivorjavo kamenje in rdečo zemljo.

Renata Karba, ki je napisala gornje vrstice, je v tečaju otroškega zbora od 16. junija do 5. julija bila članica uredništva Glasila Grožnjana, glasila, ki so ga izdajali nadebudni mladi novinarji v okviru prostih aktivnosti.

Prvi kamp je nasploh pokazal nešteto možnosti za glasbeno udejstvovanje naših mlajših članov. Grožnjanske delovne počitnice iz vse Jugoslavije zbranih mladih zboristov pa so po svoje lahko zgled, kako naj bi organizirali glasbene aktivnosti v celodnevni šoli. Dopoldne je bilo namenjeno zboru pod vodstvom dirigenta Zlatana Vauče, popoldne pa je potekalo v sproščeni uredništvu Glasila, biltena, igranju v Orffovem orkestru, oblikovanju keramike, risanju in še nešteti drugih dejavnostih, ki so bile za osnovnošolce koristne in zanimive. Takole je pripovedovala v biltenu Gordana Mrkobrada iz Beograda:

V vrsti naših svobodnih aktivnosti je pripravljen tudi tečaj, ki vodi profesor Jack Buckley iz Anglije. Njegova naloga je, da nas, kako najlažje dojemamo glasbo, pravzaprav zvoke v nas samih, okoli nas. Na prvi uri je bil to malce trd oreh, počasi pa se vajamo loviti zvoke okoli sebe. Profesor nam je pojasnil, da s slušanjem zvokov v sebi in okoli sebe tudi veliki skladatelji varjajo svoja dela.

Glasbo je bilo slišati skoraj iz vsake hiše

Za otroškim zborom so prišli v Grožnjan mladi Nizozemci, Švedi, Belgijci, Jugoslovani. Nekateri Švedi so prinesli s seboj električno harmoniko, folklorno predhodnico in, lahko bi rekli, neke vrste električno violino. Za njimi so nekaj vreč piščali in gosli in lajn nesli s seboj trije madžarski glasbeniki, trio Sebő, ki že nekaj let imata izvirni način petja in igranja in tako ohranja folklorno dedičino. Prvič letos in upajmo, da ne zadnjič, je Center glasbene mladine pripravil folklorni tečaj. Jugoslavijo so zastopali zagrebški sarajevski strokovnjaki s področja etnomuzikologije, člani folklorne skupine Jože Vlahović iz Zagreba pa so demonstrirali plesne igre narodov in narodnosti. Izredno zanimive teme razgovora, še posebej zanimive izmenjave izkušenj in predstavitev različnih kulturnih oblik, vendar na žalost premajhna odmevnost; tečajev se je udeležilo premalo – tudi naših – glasbenikov.

Številnejši je bil tečaj amaterskega simfoničnega orkestra. Raven vajanja je vsekakor ustrezala izobrazbi – v glavnem srednješolski članov orkestra. Truda pa zato v pripravo koncerta ni bilo prav malo, manj vloženega, še več, orkestraši so se že kar malo pritoževali, imajo preveč dela. Vsak izmed njih je sodeloval tudi v komornih skupinah ali v tečaju jazz, pa časa reš ni bilo na pretek. „Jazz na Grožnjan“ je bil od vseh nastopov morda najbolj prisrčen in privlačen. Školu Petroviću in njegovim sodelavcem BP Conventionu je uspelo pobuditi samoiniciativnost in kreativnost mladih glasbenikov, od katerih nekateri dotlej še nikoli niso igrali jazz.

Glasne in manj glasne aktivnosti

Ta čas, ko so v prvih treh tednih avgusta v šoli neutrudno pevale dekleta, članice beograjskega zbora Collegium musicum, so se v Kaštelu upevali Švicarji – Kammerchor Seminar. V Loggje odmeval Barberijev Adagio, ki ga je skladal usmerjal Uroš Lajovic, je bilo iz delavnice v inštitutu za glasbeno drugačne glasove – drgnjenje smirkovega papirja in pil po klaviaturah in klaviaturah. V delavnici mojstra Collona so maloštevilni, a pa toliko bolj zagnani „delavci“ prodirali v bistvo orgel, jih razstavljali, čistili in ponovno sestavljali, da bi jim povrnili nekdanji zvok. Mojster Collon, ki sicer v Belgiji gradi nove instrumente, je slej usposobil grožnjanske in bujske orgle, še leto ali dve pa bo s njimi tečajniki restavrirali pozitiv iz Završja. Njegov trud ne rodi vedno sadov, kot naj bi jih – v Grožnjanu razen treh mladikov, ko traja orgelski tečaj, na orgle nihče ne igra, kar pomeni, dragoceni instrument počasi spet propada.

Letje se je mirno izteklo

Če v Grožnjanu ni zbora ali orkestra, posebej še, če so glasbeniki težko kitaristi, je v mestu mnogo manj hrupa.

Po živahni avgustovski kulminaciji, ko so slikarji in keramiki že težko poslušali neprestano „piljenje“ violin in „a-a-a“ in „a-na-na“ upevanja zborov, se je začetek septembra v centru zdel zopet zpuščen. Kitaristov iz Reske hiše (ki naj bi bila že letos poleti postala novi družabni center kampa, pa je bila komajda usposobljena za to, da je kdo v njej mogel igrati in še zdaj, ko to pišemo, ni popolnoma gotova) skorajda ni bilo slišati, trikrat klavirski trio ni bil preglasen, le čeliste je profesor Valter Despalj najbrž priganjal, da jih je bilo slišati po nekaj hkrati.

Svojevrsno razigranost so v prihajajočo jesen vnašali udeleženci tečajev srednjeveške in renesančne glasbe, ki so pod strokovnim vodstvom Andree von Ramm, znane specialistke za staro glasbo, pripravljali kopijo srednjeveškega misterija. Grožnjan so za teden dni „animirali“ animatorji, ki so se učili še kako koristnega dela – prave komentarje za mladinske koncerte, priprave radijskih in televizijskih reportaž, zraven pa so s svojo družabnostjo zapolnili vsa mesta.

Ko so odšli, je center tako ali tako kmalu zaprl svoja vrata. Za dva dni, do junija 1976, če bo vse prav in če bo kaj več hiš pripravljenih. Upajmo, da bo tako.

METKA ZUPANČIČ

Foto: Danilo Škofič

salzburške poletne igre

Vsaj po imenu poznate avstrijsko mesto Salzburg, kjer se je rodil veliki skladatelj Wolfgang Amadeus Mozart. Zaradi slave svojega mesta Salzburgani vsako leto prirejajo poletne igre, ki jih poleg številnih koncertov, opernih in operetnih predstav ter serenad, sestavljajo tudi dramske predstave. Vsako leto postane Salzburg julija in avgusta prava Meka za ljubitelje umetnosti iz vsega sveta. Na ulici skoraj ne slišite nemške, preplavljene so z Japonci, Američani in drugimi, ki so srečni, če lahko slišijo vsaj en koncert ali eno operno predstav.

V senci festivala so na visoki šoli za glasbo vsako leto tudi številni tečaji v okviru poletne akademije Mozarteum. Tukaj se zbirajo mladi glasbeni umetniki, ki se izpopolnjujejo pri znanih svetovnih pedagogih in umetnikih. Tečaji so izredno intenzivni, nekateri potekajo dopoldne in popoldne, vmes pa lahko slišimo iz vsake sobe zavzeto vadenje. Najzanimivejša je operna šola; saj zahteva veliko prejšnjega znanja in le po hudi preizkušnji izberejo najboljše. Le-ti pod vodstvom profesorjev šest tednov spoznavajo operno literaturo, umetnost igre, maskiranja. Svoje trdo delo pokažejo na opernih produkcijah, ki jih domačini, kritiki in ostali spremljajo z velikim zanimanjem. V okviru Mozarteuma deluje vsako poletje tudi simfonični orkester. Le-ta se združuje z dirigentskim tečajem, ki ga vsako leto vodi drug priznani dirigent. Ob koncu tečaja je koncert, na katerem igrajo iz posameznih tečajev za instrumente izbrani mladi koncertanti. Tako ima vsak mladi udeleženec tečaja še večjo voljo za vadenje, saj lahko z orkestrom igrajo resnično najboljše.

V mesecu juliju so veličastno odprli letošnji festival, na katerem vsako leto nastopajo najboljši produktivni umetniki na svetu. Vrhunec letošnjega festivala je bila operna predstava Don Carlos. Dirigentsko paličico in režijo je imel v rokah veliki Herbert von Karajan, ki je imel izredno srečno roko pri izbiri pevcev. Izbral je odlično italijansko pevko Mirello Freni, Španca Plácida Domingo, Bolgara Nikolaja Gjurkova in druge. Na velikem odru Festspielhaus je s številčnim opernim zborom in statisti znal pričarati vzdušje na španskem dvoru konec 16. stoletja tako prepričljivo, da je človeku marsikdaj zastal dih.

Letos je Salzburg po 16 letih poleg velikih dirigentov, kot so Karajan, Böhm, Ozawa, Zubin Mehta, Claudio Abbado in drugi, z velikim navdušenjem sprejel Leonarda Bernsteina. Seveda so bile karte za oba koncerta, ki ju je dirigiral v Salzburgu, razprodane že pred pol leta. Kakšno veselje je zavladalo med mladimi udeleženci poletne akademije, ko smo izvedeli, da je na tiskovni konferenci Bernstein mladim dovolil obisk na generalki za koncert! Navdušeno smo ga pozdravljali in ob koncu koncerta je bilo slišati ploskanje, topotanje z nogami in vzklike „bravo“ skoraj pol ure. To ni nič čudnega, saj je slišati in videti Bernsteina resnično doživetje, ki ga je le težko opisati.

Prav gotovo pa je bilo za našega dirigenta, Toneta Kolarja, ki ga poznate z mladinskih koncertov kot dirigenta in komentatorja, srečanje z Bernsteinom kot umetnikom in človekom še mnogo globlje in intenzivnejše. Nedvomno bo za nas zanimivo, če nam bo o tem povedal več sam:

„Bernsteina poznamo pri nas le po njegovih mladinskih koncertih, ki jih je predvajala naša TV. Ravno tak, kot je bil v teh oddajah, neposreden, enostaven in ves zavzet, da bi mlade rad prepričal o lepotah glasbe, je tudi v resnici. Najbolj sem bil presenečen, da si je kljub velikim obveznostim v Salzburgu vzel vedno čas zame, če sem se hotel z njim pomeniti o problemih kakšne partiture. Čeprav je po dirigentskih kvalitetah povsem enakovreden Karajanu, Solti ju, Böhm u in morda še komu, je po svoji človeški širini in enostavnosti daleč nad temi imeni. Prepričan sem, da so ravno zaradi te človeške topline njegove oddaje za mlade poslušalce tako uspele, ker zna poleg dirigentske in govorniške spretnosti najti tako odkrit in neposreden stik z mladimi poslušalci.“

Bernstein se je predstavil kar v treh vlogah: kot skladatelj, pianist in dirigent. Kako je vse troje lahko združeval? „Najbolj me je zanimalo, kakšen bo Bernstein kot skladatelj. Tudi tu, moram priznati, me je s svojo glasbo prav presenetil. Kot skladatelj ne sega po prefrano modernih sredstvih. V spominu mi bo ostal izredno lep solo otroškega soprana v 2. psalmu njegove skladbe Chichester Psalms, ki ga je pel član zbora Dunajskih dečkov in je izražal zopet tisto Bernsteinovo človeško iskrenost, ki poslušalca takoj osvoji in pritegne.“

Kljub izrednim pianističnim sposobnostim je v tej vlogi le malce zastal za skladateljem in dirigentom. Verjetno v svoji vsestranski dejavnosti ne more ure in ure presedeti za

klavirjem. Vseeno pa je bila izvedba Mozartovega koncerta pravo doživetje, ker se je igra orkestra in solista spojila v vseh interpretacijskih odtenkih.

V svoji tretji vlogi – dirigenta je seveda največji. Prav posebno se je to poznalo pri izvedbi Mahlerjeve 8. simfonije, ker ima, kakor sam pravi, do tega skladatelja ista občutja kot sin do očeta. Prepričan sem, da danes ni dirigenta, ki bi tako čudovito izvajal nenavadni svet Mahlerjeve glasbe.

MONIKA KARTIN

parada svetovnih in domačih glasbenikov

Beograd se je pred dnevi poslovil od svojih gostov – udeležencev sedmega glasbenega festivala, beograjskih glasbenih slavnosti ali s kratkico BEMUS. V dvanajstih dneh festivala, od 7. do 19. oktobra, se je beograjskemu občinstvu, ki vsako leto budno in mnogoštevilno spremlja te prireditve, predstavilo približno 1400 glasbenikov iz 12 dežel, kamor je vključena tudi Jugoslavija.

Ze tradicionalno BEMUS odvarja zmagovalce Mednarodnega tekmovanja glasbene mladine v Beogradu. Letos je bil to japonski violončelist Mineo Hayashi, spremljal pa ga je mladinski simfonični orkester iz Tokija, ki je bil povabljen, da na tekmovanju spremlja 3. etapo v kategoriji violončela.

8. oktobra se je v okviru BEMUS predstavil še zmagovalac v kategoriji kvarteto, ACADEMICA iz Romunije.

Labodje jezero so na Slavnostih izvedli člani leningrajskega gledališča opere in baleta Kirova, eminenten je bil tudi nastop Nacionalnega kubanskega baleta. Od Slovencev se je v Gluckovem Orfeju predstavila Zlaga Ogjanovič kot Evridika, Uroš Lajovic pa je dirigiral Komornemu orkestru beograjskih glasbenikov. Naj omenimo še akademski komorni orkester beograjske fakultete glasbene umetnosti, ki ga je do svoje nenadne smrti v avgustu vodil aktivist Glasbene mladine in njen tesni sodelavec Dušan Skovran. Na BEMUS-u je orkester z vsem mladostnim elanom in zavzetostjo nastopil brez dirigenta.

varšavska jesen 1975

– Kaj je „Varšavska jesen“ in kako je nastala?

V poljskem glavnem mestu je preteklih devetnajst let vsako leto mednarodni festival sodobne glasbe, imenovan „Varšavska jesen“. Prireditve je nastala po „Drugem poljskem glasbenem festivalu“, ki je bil leta 1955 razen v Varšavi organiziran v vseh večjih poljskih mestih in je potekal vse leto. Ta festival je

predstavil številna dela sodobne poljske glasbe, videti pa je bilo, da je ta glasba po svojih takratnih dokaj tradicionalnih kompozicijskih prijemih za ostalo evropsko in svetovno glasbo še precej zaostajala, običajni koncertni sporedi pa so bili še vedno sestavljeni s skrajnim konzervativizmom. Zato je osrednji svet društva poljskih skladateljev sprejel zamisel o mednarodnem festivalu, ki naj bi vsako leto redno potekal v Varšavi. Namen festivala naj bi bil, da bi bila poleg poljske predstavljena tudi druga evropska in svetovna sodobna glasba in s tem bi omogočila nekakšno soočenje občinstva.

Prvi festival „Varšavske jeseni“ je bil torej v oktobru leta 1956, že na drugem, leta 1958 pa so se pokazali rezultati zastavljenega dela: poljski skladatelji so se predstavili z deli, v katerih so uporabili nove, na Poljskem še ne preizkušene kompozicijske prijeme, po festivalu pa so z novimi deli popestrili tudi koncertne in radijske sporede.

– KAJ SMO VIDELI IN SLISALI NA LETOŠNJI „VARŠAVSKI JESENI“? IN NEKAJ O RAZLIČNIH NAČINIH ORGANIZACIJE ZVOKA V NOVI GLASBI.

Če primerjamo to, kar smo slišali o nastanku festivala in to, kar smo videli in slišali letos, moramo priznati, da je organizatorjem uspelo realizirati v začetku zastavljene zamisli, predvsem kar zadeva predstavitev nove poljske glasbe. Med skupno 98 deli, ki jih je bilo izvedenih, je bilo 27 poljskih, med njimi jih je 11 doživelo krstno izvedbo. Poleg koncertov, organiziranih v Narodni filharmoniji, ki so bili namenjeni izvedbam simfoničnih del in koncertov v višji glasbeni šoli, namenjenim komornim in eksperimentalnim skladbam, sta bili na sporedu dve operi češkega skladatelja Leoša Janáčka (Lisička zvitojrečka, Iz mrtvega doma) ter opera „Somrak Peryna“ Poljaka Zbigniewa Penhenskega. Vzporedno s festivalom sta bila organizirana še dva koncerta z izključno poljskimi deli, izmed katerih je bil drugi namenjen najmlajši skladateljski generaciji. Vsak dan so bile organizirane tudi tiskovne konference, na katerih je ob navzočnosti skladateljev in izvajalcev teka beseda o koncertih prejšnjega dne.

Festival je odprl simfonični orkester Narodne filharmonije, ki je poleg treh poljskih del predstavil še „San Francisco Polyphony“ Gyorgya Ligetija in edino jugoslovansko oziroma slovensko delo: „Trois Images“ za violino in orkester Iva Petriča s solistom Igorjem Ozimom. Program v Narodni filharmoniji na splošno niso presegali okvirov „klasičnega“ simfoničnega koncerta, med njimi pa smo slišali tri, ki so ta okvir vsaj deloma radikalizirali.

„Perphassa“ grškega skladatelja Iana Xenakisa – izvajali so jo člani „Les Percussions de Strasbourg“ – sloni na posebni prostorsko-akustični organizaciji izvajalcev, pri katerih je šest tolkalcev razporejenih v obliki kroga okoli publike. Z ukinitvijo tradicionalnega dualističnega prostorskega principa publika – izvajalci, tako razporeditev, kjer so poslušalci „ujeti“ med izvajalce, seveda pridobi na prostorsko-zvočnih možnostih in efektih (kroženje tremola, izvedenega na različnih tolkalih z nihajočo jakostjo od pp do fff in višino, v enem krogu).

Podobno je izvor zvoka obkrožal publiko v „Phazah“ Nizozemca Tona Bruynela: dialog med orkestrom in kvadrofonsko reproducira-

nim zvokom s traku (zvočniki so bili razpostavljeni po vsej dvorani), ki je temeljil predvsem na transformaciji zvočnih barv in redčenju in zgoščevanju zvočne intenzitete. Zaradi osnovnega zelo ravnega in linearnega zvoka in zaradi pomanjkanja informacij o izvozu zvoka, ki je prihajal k publikii s strani, je dobil poslušalec vtis nihanja celotnega prostora.

Z razliko od teh dveh skladb, ki sta podljudska držali v stalni poslušalni napetosti, pa je skladba „Fetes galantes et pastorales“ Poljaka Zygmunda Krauzeja prinesla med publiko sprostitve: izmenjavanje elementov statično reproduciranega zvoka (orkester) in obhodov štirih glasbenikov, članov varšavske „Music workshop“ med publiko, ki so igrali na stare folklorne instrumente in so jih ob vsakem obhodu zamenjali.

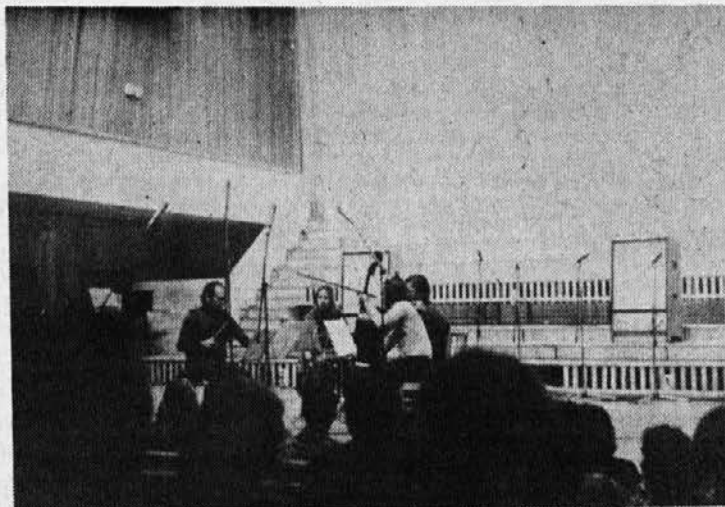
Ce se pomudimo pri poljskih skladateljih, naj najprej omenimo dva, ki predstavljata ne samo na Poljskem, ampak tudi v svetovnem merilu že simbol sodobne glasbe. To sta Krzysztof Penderecki in Witold Lutoslawski. Zadnji se je predstavil s starejšim delom „Paroles tissees“ za tenor, godala, toklala, harfo in klavir na tekst Jeana-Francoisa Chabruna. Delo, ki ga odlikuje precizna instrumentacija, zelo skrbna obdelava vokalnega parta in odtehtana zvočna razmerja med solistom in orkestrom, je eno najlepših sodobnih primerov združitve zvoka in besede tiste vrste, ki imajo svoje prednike v Debussyjevih samospevih, žal pa se danes vedno redkeje pojavljajo na koncertnih odrih.

Penderecki je imel samostojen koncert v katedrali sv. Janeza z dvema skladbama biblijske tematike (Le reveil de Jacob, Magnificat), ki ju je tudi sam dirigiral. Žal moramo povedati, da sta skladbi, če ju primerjamo z njegovim ostalim delom, ki ga poznamo, razočarali. Morda so temu vzrok tudi zelo slabi pogoji poslušanja, saj če v nabito polni dvorani stoje prisostvuje dve uri trajajočemu koncertu, je težko do konca obdržati intenzivno koncentracijo. Kljub temu smo imeli vtis, da ambient in akustika, ki naj bi bili prednosti cerkve pred koncertno dvorano, nista prišla do izraza.

Na Poljskem obstaja poleg Pendereckega in Lutoslawskega vrsta skladateljev srednje generacije, ki predvsem na področju koncertne in komorne glasbe posegajo po kompozicijskih prijemih, ki so v manjšem obsegu uporabljeni tudi pri nas. To je najprej poseganje po standardnih koncertnih oblikah, kot so simfonija (Krzysztof Meyer, 4. simfonija), koncert (Zbigniew Bargielski, Concerto for Percussion, itd.), ki nosijo včasih tudi programski ali kakšen drugačen naslov (Bronislaw Przybylski, Guernica; Andrej Dobrowolski, A-LA).

Drugi angažirajo veliki simfonični orkester, včasih z zborom in solisti, predvsem pa s potencirano uporabo tolkal. Kompozicijski problem, ki tu nastane, je, kako uporabiti tako obsežen zvočni aparat, ne da bi pri tem trpela enotna struktura skladbe in dalje – to je tudi osnovni problem organiziranja zvoka v novi glasbi – kako organizirati zvočni material, če ne s sredstvi harmonije ali serijske tehnike, ki tako strukturo zagotavlja. Eden izmed načinov je, da se struktura skladbe, ki jo je nekoč omogočala npr. harmonska določenost klasične sonate, zamenja z razporejanjem zvočnega materiala v določenih ali nedoločenih časovnih enotah, bo-

disi glede na različnost osnovnih karakteristik zvoka (trajanje, jakost, višina, barva), bodisi – v velikem orkestru – z razporejanjem materiala glede na različne kombinacije instrumentalnih skupin, največkrat pa s povezavo obeh možnosti. Z nekaj drznosti bi lahko rekli, da je to princip, ki sta ga v novi glasbi utemeljila prav Penderecki in Lutoslawski. Kljub zelo obdelani in prečiščeni uporabi tega principa, pa se ravno Penderecki včasih ne more izogniti ujetosti v določene stereotipne modele (uporaba klastrov, glisandov, zgoščevanje in redčenje zvočne mase v posamezni instrumentalni skupini), kar je verjetno eden izmed vzrokov njegove ogromne produkcije. Ob poslušanju skladb za veliki orkester ostalih poljskih skladateljev pa smo imeli vtis, da so ta kompozicijski princip uresničili daleč manj posrečeno. Ždela se je, da so z željo izkoristiti zvočne zmogljivosti orkestra zanemarili enotnost strukture skladbe in tako so se te večkrat reducirale na dokaj neorganizirano pojavljanje včasih še slabo instrumentalcijsko obdelanih zvočnih gmot. Pač pa se je ob poslušanju komornih del pokazalo, da se je ta princip pri komponiranju takih skladb veliko bolj obnesel: manjši

zvočni obseg omogoča lažji pregled nad materialom, hkrati pa manjša zasedba dopušča boljše komunikacijo med izvajalci (Włodzimierz Kotowski, Aeolian harp za sopran in 4 instr.).

Popolnoma drugačno rešitev problema organiziranja zvoka v novi glasbi pa so predstavile skladbe koncertne skupine „Centra za ustvarjalno in poustvarjalno umetnost“ iz Bufala. Skladbe, ki smo jih slišali, so bile večinoma pisane za zelo pestro komorno zasedbo (flavta, oboa, trombon, violina, klavir) in mogoče je edina skupna značilnost teh skladb in zgoraj opisane glasbe velika uporaba tolkal. Struktura skladb bolj kot na razporejanju zvočnega materiala sloni na zelo precizni časovni organizaciji, sama izbira materiala pa je lahko zelo pisana (Lejaren Hiller, Portfolio za različne izvajalce in magnetofonske trakove, na katerih so posneti različni zvoki: elektronski, glasovi otroškega petja itd.), lahko pa teži k ekstremni poenotnosti, in je po zvočno-informacijski plati zelo ravna (Morton Feldman, Instruments). Oba primera pa sta zahtevala od publike poseben poslušalni napor. Tretja značilnost te organizacije zvoka pa je izrazit poudarek na izvajalcu – instrumentalistu: Lukas

Foss (Joel Chabade, Chamber Music Quot; Dennis Eberhard, Dialogues II.). V prvem primeru je bil zvočni rezultat po natančnih ritmičnih obrazcih izdelana interakcija solista – tolkalca in elektronskega zvoka z magnetofonskega traku, drugi primer pa je še z vključitvijo svetlobnih efektov in z vnaprej pripravljeno psihološko linijo izvajalca (prav tako tolkalca), prerasel že v miniaturni instrumentalnoteatrski monolog.

Odgovor na vprašanje, kako je mogoče organizirati zvok v povezavi z besedo in teatrsko akcijo na področju tako imenovane intermedialnosti, je dala predstava skupine „Musique et scene d'aujourd'hui“ z izvedbo dela „Song Books“ ameriškega skladatelja Johna Cagea. Avtor imenuje skladbo nedoločeno kompozicijo, ki je sestavljena iz 90 solov za glas, katerih temelj je petintrideseti. Ta vsebuje 32 melodičnih variacij na tekst „The best form of government is no government at all, and that the kind we'll have when we are ready for it“ in ki vsebuje vse avtorjeve zamisli o gledališču. Razen pesmi ni v partituri zapisana nobena druga glasba, pač pa so navodila, kako naj bo skladba realizirana kot

pine Josefa Antona Riedla, ki je poleg najrazličnejših virov zvoka (instrumentalni zvok, prepiran klavir, ojačani živi konkretni zvoki in elektronski ter konkretni zvoki s traku), vključeval še ogromen aparat vizualnih sredstev (diapozitivi, slike, filmi, light-show). Ta koncert, ki je v manjšem obsegu vključeval tudi teatrske elemente, se je v sugestivnem ambientu varšavske politehnične šole realiziral morda v najradikalnejši poskus demonstracije vloge zvoka v totalnem multi-media dogodu.

– NOVA GLASBA IN POSLUŠALEC.

Ena izmed značilnosti organiziranja nove glasbe je predvidevanje najrazličnejših možnosti vključevanja publike v zvočno ali zvočno-teatrsko dogajanje. Vendar smo v Varšavi slišali tudi skladbe, ki sodelovanja publike sicer niso predvidevale, kljub temu pa so na določen način problematizirale in postavljale pod vprašaj tradicionalno vlogo publike kot pasivnega sprejemnika dogajanja na koncertnem odru. Poslušanje nove glasbe, pa naj gre za zgolj glasbeno ali glasbeno-gledališko delo, postavlja tradicionalno vzgojenega poslušalca v popolnoma novo poslušalno skušnjo in razdira prekušene vzorce poslušanja, ki si jih je ta zgradil in utrčil ob poslušanju npr. klasične simfonije. Če je poznal razločljivo shemo skladbe (širje stavki, sonatna oblika) in če je kaj vedel o skladatelju, si je ob poslušanju vedno lahko pojasnjeval glasbo s teoretičnimi ali biografskimi informacijami in vzpostavljal določeno identifikacijo na relaciji skladatelj – skladba – on sam. To mu je dajalo določeno varnost, ki mu je omogočala, da je ob glasbi, kakor pravimo „užival“, ali se ji „prepuštil“ in jo tako na neki način tudi zapustil. Nova glasba te varnosti ne pozna: poslušalca kar naprej preseneča in se izmika kakršnimkoli prijemom, s katerimi bi si zagotovil udobno poslušanje. Problem poslušanja nove glasbe je problem vzdržljivosti, ki od poslušalca zahteva nenehno prisotnost in intenzivno poslušanje, pri katerem odpovejo vse izvenzvočne informacije.

Druga poteza nove glasbe, ki problematizira tradicionalen način poslušanja – posebno pri intermedialnih delih – je istočasno dogajanje različnih elementov, lahko tudi prostorsko precej oddaljenih med seboj. Ukinjen je torej centralni fokus, en sam glavni izvor zvoka, ki ga je v klasičnem koncertu predstavljala orkester ali solist, in v katerega je bila koncentrirana poslušalčeva pozornost. Koncert skupine Josefa Antona Riedla je bil lep primer, ko je bilo popolnoma nemogoče slediti celotnemu dogajanju hkrati. Poslušalec – gledalec se je preprosto moral odločiti, kateremu dogajanju bo sledil, kdaj ga bo zamenjal z drugim in končno tudi kdaj bo dogajanje zapustil ali se morda nanj spet vrnil. Taka vloga poslušalca pa zahteva zanj veliko več „prostora“, tudi čisto konkretnega manevrskega prostora in to je mogoče edina stvar, ki so jo prireditelji „Varšavske jeseni“ pustili ob strani.

Naj končamo z mislijo, da nova glasba poleg novega načina poslušanja zahteva tudi novo organizacijo poslušanja, ki končno ne more biti izključno problem organizatorjev koncertov nove glasbe, ampak sega na področje, ki presega okvire našega poročila.

BOR TUREL

glasbena mladina poljske

Letos mineva sedmo leto aktivnega delovanja Glasbene mladine Poljske. Prvi predlog za ustanovitev take organizacije je dal Marcel Cuvelier, duhovni oče mednarodne zveze Glasbene mladine. Ta je leta 1957 prišel v Poznan na tekmovanje violonistov in takrat je bil prijetno presenečen nad dejstvom, da se je veliko mladih ljudi zanimalo za glasbo. Studentje so organizirali koncerte, predavanja o glasbi in razna srečanja z glasbeniki. Cuvelier jim je svetoval, naj dajo temu spontanemu gibanju bolj organizirano obliko in se nato priključijo mednarodni organizaciji. Predlog so navdušeno sprejeli in se takoj lotili dela. Toda že na začetku so nastopile težave, glavni problem pa je bilo pomanjkanje denarnih sredstev. Te neprijetne ovire študentom niso vzele poguma. Nadaljevali so s svojo tradicijo, v svojih društvih v Varšavi, Poznanju in Torunu so še naprej organizirali razna glasbena srečanja in najrazličnejše glasbeno-informativne manifestacije. To gibanje študentov, ki zaenkrat še ni imelo legalnega statusa, je postajalo pod imenom Pro Musica vedno bolj priljubljeno.

Podpis sporazuma med Centralnim svetom poljskih študentov in Zvezo poljskih skladateljev je pomenil korak naprej. Ko so obnovili stike z mednarodno zvezo Glasbene mladine (l. 1964), je Poljska kandidirala za njenega člana. Takrat je glasbeno gibanje Pro Musica dobilo prvi uradni naziv glasbena mladina Poljske – Pro Musica, ki so ga leta 1968 spremenili v ime Zveza glasbene mladine Poljske. To je tudi leto uradnega začetka delovanja te organizacije. Sedež GM Poljske je v stari palači Ostrovskega v Varšavi, Okolnik 1, kjer so tudi uradni prostori društva Frederica Chopina. (To društvo vsako leto organizira razne glasbene seminarje, tekmovanja in ostale glasbeno-informativne manifestacije, med katerimi so posebna zanimivost koncerti v parku Frederica Chopina, kjer v poletnih popol-

dnevih na prostem izvajajo dela tega skladatelja.)

GM Poljske sedaj sestavlja 15 sekcij, ki spadajo pod glavno upravo s sedežem v Varšavi in 5 samostojnih organizacij v Lodzu, Poznanju, Krakovu, Wrocławu in Torunu. Predsednik organizacije je Stanisław Moryto, sekretar pa Tadeusz Kobierzycki (novo vodstvo so izvolili na 2. kongresu GM Poljske pred tremi leti). Število aktivnih članov organizacije je že lani doseglo 1300 ljudi, letos pa je njihovo število še naraslo. Ti vsako leto delujejo na vseh področjih glasbenega življenja, organizirajo glasbene manifestacije, koncerte, tekmovanja, srečanja z glasbenimi ustvarjalci in kritiki in sodelujejo na domačih in mednarodnih glasbenih festivalih. Posebna zanimivost so glasbeni kampi, ki jih vsako leto organizirajo v treh poljskih mestih, v Baranovu, v Olsztynu in v Torunu in na katerih vedno sodelujejo tudi gostje iz tujine.

Med njimi je najbolj znan kamp v Torunu in ta je obenem največji mladinski glasbeni festival na Poljskem. Navadno se začne sredi julija in traja do konca meseca. Vseh udeležencev je preko sto (letos 120), med njimi pa je skoraj polovica študentov iz tujine. (letos 50). Udeleženci sodelujejo v koncertnem programu, poleg tega pa se udeležujejo srečanj s skladatelji manifestacij. Vsak dan so na programu tudi tečaji, na katerih obravnavajo probleme sodobne poljske in slovenske glasbe, ter razpravljajo o možnostih širjenja te glasbe med najširšo publiko. Tečaji zajemajo pet glavnih tem: komponiranje in interpretacijo sodobne glasbe, kjer kot predavatelji sodelujejo nekateri najvidnejši poljski komponisti kot so Kotonski, Schaffer, Sikorski in Penderecki, glasbeno kritiko, animacijo, komorni orkester GM Poljske in kot zadnje vzporedno organizirane dogodke.

ŽENJA KANSKY

radenci

V prijetnem okolju lepo urejena zdravilišča Radenci je bil letos septembra že trinajsti zaporedni festival komorne glasbe XX. stoletja. Otvoritev je popestrila razstava likovnih del kiparja in grafika Janeza Boljke, tiste dni pa je bil odprt tudi bienale male plastike v Murski Soboti.

Pred prvo prireditvijo sta občinstvo pozdravila direktor festivala Ladislav Voeröes in tajnik slovenske kulturne skupnosti Štefan Balažič, ki je v začetku govora dejal, da je ta festival „srečanje, ki si je v preteklih letih že pridobilo svoj prostor pod soncem... in postalo ena izmed prireditev, ki je vključena v program osrednjih, po svojem značaju prireditev vseslovenskega pomena“.

Program dvodnevne festivala, kjer smo slišali štiri koncerte, nam je nudil komorno glasbo starejšega datuma tega stoletja kot tudi nekaj mladih del. Prvo popoldne smo poslušali madžarski komorni ansambel Budapest pod vodstvom dirigenta, priznanega sodobnega skladatelja Andrasa Mihalyja. Po prvi komorni simfoniji Arnolda Schoenberga in pihalnem kvintetu sodobnega madžarskega Gyoergya Kurta so glasbeniki zaigrali „Zgodbo o vojaku“ Igorja Stravinskega. Suita je ustvarjena na temo ruske ljudske pravljice in jo pogosto izvajajo z recitacijo in plesom. Toda že sama glasba je tako zvočna in polna humorja, značilnega za tega skladatelja, da nam je v temperamentni izvedbi imenitnega ansambla nudila užitek. V poznih večernih urah smo namesto recitala zagrebškega pianista Vladimira Krpana, ki je svojo udeležbo odpovedal, prvič v tem okviru poslušali jazzovsko glasbo. Trio našega pianista Silva Stingla, ki uspešno sodeluje z dvema glasbenikoma iz Graza – kontrabasistom Baerthalerjem in bobnarjem Joselom, nam je predstavil dober jazz, pretežno Stinglove lastne skladbe, improvizacije na najrazličnejše teme, kjer so prihajali do izraza njegovi izredni refleksi.

Dopoldne naslednjega dne se nam je predstavil izvrsten godalni kvartet iz Koebenhavna, ki je program izvedel z največjo profesionalnostjo. Poleg Šostakovičevega I. godalnega kvarteta, 1973. leta ustvarjenega dela danskega skladatelja Holmboea ter skladbe enega najboljših argentinskih sodobnih avtorjev, Alberta Ginastere, smo slišali II. godalni kvartet našega, v Pomurju rojenega skladatelja Slavka Osterca. Danski umetniki so v veliko zadovoljstvo poslušalcev izvedli to skladbo ne samo natančno, temveč tudi z velikim zanosom.

Festival je zaključil nastop komornega zbora RTV Ljubljana, ki je pod vodstvom Marka Muniha ponovil svoj jubilejni program z letnega koncerta. V prvem delu so pevci zapeli tri cikluse pesmi, napisanih prav za 30-letnico njihovega udeleževanja – Šiivic „Dan današnji“ na besedilo Ervina Fritza, Vremšakove „Tri pesmi iz ciganske poezije“ na tekst Iva Minattija ter Krekove „Štiri pesmi za mešani zbor“ na besedilo Jožeta Udoviča. Drugi del

sporeda so sestavljale skladbe treh tujih sodobnih avtorjev, Čeha Petra Ebna (cikel „Ljubezen in Smrt“), Madžara Gyoergya Ligetija (Noč in Jutro – zbora a capella) in pa Dunajčana Heinza Kratochwila, katerega hudomušna in s samimi zvoki brez teksta ustvarjena suita „Štirje temperamenti“ je prijetno zaključila koncert.

KAJA ŠIVIC

tjentište

Tjentište je majhen kraj v dolini Sutjeske, stisnjen med bosenske planine. In vendar pomemben. Zaradi hudih bojev, v katerih je izgubilo življenje mnogo partizanov, mladincev in ranjencev. Njihova imena so vklesana v stene velikega Hegedušičevega muzeja in njegove freske, nanje spominja spomenik, ki predstavlja enega najtežjih podvigov v vojni – preboj skozi sovražnikov obroč in prehod z ranjenci čez Sutjesko.

Danes se v spomin na vojne strahote v Tjentištu zbirajo vsako leto mladi umetniki in športniki. Pred desetimi leti je bil tu namreč zgrajen mladinski center, ki ga sestavljata kulturni in športni del. Poleg dvoran za pogovore in kulturne prireditve najdemo tu velik plavalni bazen in športna igrišča. Mladi prihajajo iz vseh republik, izmenjujejo mnenja in se spoznavajo ter prirejajo razne prireditve in tekmovanja. Od kulturnih organizacij vodi že deset let srečanj Književna mladina, Glasbena mladina pa se je vključila pred dvema letoma.

Tudi letos je bilo od 14. do 18. avgusta srečanje mladih umetnikov iz vse Jugoslavije – pesnikov, filmskih ustvarjalcev in glasbenikov. Po svečani otvoritvi so bili vsak dan na programu predavanja in pogovori in seveda reprodukcije – od recitiranja pesmi in predvajanja filmov do koncerta, ki ga je pripravila Glasbena mladina in na katerem so sodelovali predstavniki vseh republik.

Nekoliko težav je bilo s sredstvi, saj v Tjentištu nimajo klavirja in ga je bilo treba pripeljati iz Sarajeva, vendar pa je že v načrtu tudi ta nakup. Po koncertu je bil razgovor (za katerega pa je bilo, žal, premalo časa) na temo „Sodobna glasba v svetu“. Predavanj in razgovorov so odprti vsakemu, ki želi povedati svoje mnenje, namenjeni pa so tudi reševanju problemov, ki se pojavljajo. Kajti želja vseh je, da bi se taka srečanja razširila, da bi se v tem čudovitem okolju zbralo čim več mladih, pa ne samo za nekaj dni, temveč za več časa, kar bi omogočilo poleg poustvarjalnega tudi ustvarjalno delo, in da to ne bi bil samo jugoslovanski mladinski center, ampak tudi mednarodni.

EVA URŠIČ

praška pomlad

Mednarodni glasbeni festival Praška pomlad je bil letos v znamenju tridesetletnice obstoja in tridesete obletnice osvoboditve. Posebno pozornost je zato namenilo programsko vodstvo domačim delom pa tudi delom klasične ruske in sodobne sovjetske umetnosti. Festival Praška pomlad, ki je trajal od 12. maja do 4. junija, je predvsem festival interpretov, saj so nastopili vodilni češkoslovaški orkestri, ansambli, solisti in dirigenti, gostovali pa so še Moskovska filharmonija s Kondrašinom, dunajski simfoniki z Giulinijem, Varšavska filharmonija z Rowickim in Sofijska filharmonija z Manolovom. Med drugimi je sodeloval tudi akademski komorni zbor Collegium musicum iz Beograda. Od jugoslovanskih umetnikov je sodeloval dirigent Oskar Danon.

REŽISER ODDAJE „PO BELIH IN ČRNH TIPKAH“ STANE ŠKODLAR IN AVTOR IGOR DEKLEVA

po belih in črnih tipkah

V mesecu oktobru bo pričela oddajati ljubljanska televizija serijo „Po belih in črnih tipkah“. Glavni junak te TV nadaljevanke je dokaj nenavaden in ga vsi poznamo pod imenom KLA VIR. Tako bomo lahko spoznali klavir iz dveh zornih kotov: kot instrument, ki je doživel zanimiv zgodovinski razvoj in je vplival na čedalje večje možnosti proizvodnje zvoka ter klavir kot instrument, za katerega so pisali skoraj vsi skladatelji od baroka do danes. Zakaj ravno klavir in kakšen je bil pristop k prikazovanju tega neobičajnega TV junaka, smo povprašali avtorja in vodjo oddaje, prof. Igorja Deklevo.

Avtor želi s serijo premostiti miselnost, da je klavir „ekskluzivni“ instrument, namenjen samo maloštevilnim „posvečenim“, ki prihajajo v koncertno dvorano. Da je ta trditev zmotna, dokazuje po eni strani zgodovinski razvoj klavirske glasbe, po drugi strani pa čedalje večje zanimanje med mladimi prav za ta instrument. Ravno v zadnjem času opazimo, da je po nekaj letih stagnacije pričel vpis na klavirske oddelke strmo rasti. Brez dvoma pri tem ne moremo mimo socialnega momenta, saj je v klavir v boljših

družbeno-ekonomskih razmerah postal predmet socialnega prestiža. Prav tako pa je skušal Dekleva s serijo dokazati, da prave razlike med tako imenovano R (resno) glasbo in Z (zabavno) glasbo ni in da so mnoga dela klavirske literature že postala „evergreeni“, ki jih pozna vsak povprečni potrošnik storitev radia in televizije.

Sama serija je zasnovana zelo pristopno, saj je njen cilj pridobiti in navdušiti čim širši krog gledalcev. V prvi oddaji se predstavi klavir kot instrument s pestrimi izvajalskimi možnostmi, hkrati pa je podan tudi njegov zgodovinski razvoj. Nato sledi avtor zgodovinskemu razvoju klavirske literature vse do avantgardnih skladateljskih tendenc v našem stoletju. Tako posamezna dela kakor tudi pomembnejši skladatelji so prikazani skozi širšo prizmo zgodovinskih in kulturnih obeležij nekega časa.

Pa še drobna zanimivost: v oddaji nastopa nič manj kot 40 pianistov iz Slovenije in slovenskega zamejstva, kar predstavlja tudi svojevrsten reproduktivni pianistični potencial, ki se ga pa pogosto vse premalo zavedamo.

AK

dunajski tedni

Posebna pozornost obiskovalcev je letos veljala Johannu Straussu, čigar 150-letnica rojstva se je spominjal glasbeni Dunaj. Tako so bila dela tega mojstra lahkega žanra v ospredju pozornosti in prisotna tudi na vseh orkestrskih koncertih. Theater an der Wien je na novo postavil njegova Netopirja, ki ga je pripravil Mstislav Rostropovič. Izvedba je bila slaba in je doživela hude kritike. Pač pa je v Državni operi dr. Karl Boehm pripravil novo premiero Mozartove opere Cosi fan tutte s sijajnimi solisti Gundulo Janowitz, Brigitte Fassbaender, Petrom Schreierjem, Eberhardom Waechterjem in Renato Holm s popolnim uspehom. Med številnimi sijajnimi koncerti je treba omeniti nastop Philadelphia Orchestra z Eugenom Ormandyjem ter koncerte dunajskih filharmonikov in simfonikov, ki so jih dirigirali Claudio Abbado, Karl Boehm, C. M. Giulini, Moshe Atzmonin drugi. Posebej kaže poudariti tudi nastop Antona Nanuta, ki je z dunajskim komornim orkestrom imel na festivalu dva uspešna koncerta.

obletnice

CARL ORFF, priznani skladatelj in glasbeni pedagog nemškega rodu, je v letošnjem juliju praznoval 80. rojstni dan. Njegovo glasbeno delo je obširno in ni neznano našemu občinstvu (Premetenka, Orfej, Carmina Burana...), najširši krog znancev pa si je pridobil z instrumentarijem, ki ga je uvedel v glasbeni pouk za najmlajše.

JAKOV GOTOVAC, v Splitu rojeni skladatelj in dirigent, se je proslavil s svojimi orkestralnimi in vokalnimi, predvsem pa odrskimi deli, od katerih je največjo popularnost dosegla opera „Ero z onega sveta“. Te dni Jakob Gotovac praznuje 80. obletnico.

in memoriam

Avgusta je v Moskvi, v 68. letu starosti, umrl eden največjih ruskih skladateljev – Dmitrij Šostakovič, avtor izjemno bogatega opusa, ki vsebuje predvsem simfonije, godalne kvartete in opere.

Poleti se je v Berlinu izteklo življenje 94-letnemu ROBERTU STOLZU, plodovitemu skladatelju operet, spevoiger, pesmi in valčkov. Stolz, ki je bil tudi pianist in dirigent, se je mnogo ukvarjal s filmsko glasbo. Omenimo naj, da je svojo glasbeno pot začel v Mariboru kot kapelnik.

jubilejni koncert orkestra rtv

9. septembra je imel simfonični orkester RTV Ljubljana jubilejni koncert ob dvajsetletnici svojega udejstvovanja. Glasbeniki so izvedli Haendlovo „Glasbo na vodi“ in Hindemithove „Simfonične metamorfoze“ v prvem delu koncerta, nadaljevali pa so s skladbo slovenskega avtorja, Lebičevim „Korantom“ ter Ravelovo suito „Daphnis in Chloe“. Za dodatek po obilnem aplavzu si je jubilar izbral uverturo k operi „Oberon“ Carla von Webra, ki jo je prav pred dvajsetimi leti tedaj mladi orkester izvajal kot prvo delo svojega repertoarja.

**nagradna
križanka
»umrla
skladatelj«**

pred vami je prva letošnja križanka. Njene rešitve nam pošljite do 20. novembra, mi pa bomo tako kot doslej izžrebali pet reševalcev. Ti bodo po pošti prejeli za nagrado gramofonsko ploščo.

SESTAVIL KOR LOVČKA	UTRUJENOST OD NAPONA GA DELA	PRIVRŽENKA LUTROVE VERE	PRIJAVA ZA OBESANJE	DVODELNA ZENSKA KOPALNA OBLEKA	EMILIJAN ČEVČ	SERUMI		ORGANI VIDA	TRDI DEL VEJE, KI JE OSTAL V DEBLU	ZMES CEMENTA IN AZBESTA ZA PLOŠČE	APOTEKAR
SODOBNI SLOV PEŠNIK (CIRIL)							VOGAL				
DROBNE GUBE							RISE GLAVNI STEVNIK				
OČKA BORIS					MAJHEN PTIC TEKOČINA ZA NAMA- KANJE						
								FREDURM SRBSKO MESTO OB MORAVI			
									NAŠ RAZGLEJ LEVTIKOVA BOJSTNA VAS		
PODOBOST, ANALOGIJA							SEČ				
OSEBNI ZAJMER				ZANGLJIVO IME ZA URADNIKA		GNEV	DEL STOPALA RIJEVO ŽGANJE				
SMUČARSKI KLUB			SODOBEN FRANC. KOREOGRAF IT. VELETOK							POLMER NEMSKI FILOZOF (ALFRED)	
BOČNO TKANA STENSKA PREPROGA											REKA, KI TEČE SLOZI FIRENZE
	OSVEŽILNA PIJAČA IZ LIMONINEGA SOKA	ORANJE PRIVRŽENEC KRŠČANSKE VERE			SKALNI KAMIN LIKOVNA UMETNICA						
LOJZE KOVACIC			DRUGO NAJVEČJE JAPONSKO MESTO						13. IN 18. ČRKA ČRNOMORSKO LETUVIŠČE VEZ		
(IRIDI) PETA IN DVAJSETA ČRKA			KUHAR LOVRO ENAKA SOGLAS.			VELIKA NERODNA ZENSKA		SPANEC PESNIŠKI NAZIV ZA JAP. CESARJA			
							ITAL. ZUN. MINISTER SOLDAT				
										LJUBKA GOZDNA ŽIVAL	SNOV
NIKOLA TESLA			IGRALEC TAROKA SPODNJI DEL PORODE								
POGAN				BREZPRAVNO LJUBSTVO EDNINA					18. IN 23. ČRKA AMERICIJ		
METALEC DESKA IZ ČSSR						MESTO V JUŽNI TURCIJI					
POZITIVNA ELEKTRODA						NADLEŽNA ŽUŽELKA					

glasbeni kamp v peczu

Pecz je manjše mesto, za katerega pravijo, da je najlepše, najčistejše in najbolj urejeno na Madžarskem. Stari del mesta je res lep, s prijaznimi starinskimi hišami, z mogočnimi cerkvami, s košatim in negovanim parkom. Lepo okolje in prijetno mirno vzdušje mesta, ki ga ustvarjajo tudi ljudje, ki so še prijazni, ustrežljivi in skromni, so prvi vtisi o Pecu.

Tu prebijejo vsako poletje štiri najst lepših dni mladi glasbeniki mnogih dežel z željo, da bi skupaj muzicirali, se učili in sklepali nova prijateljstva. Mladina raznih narodnosti, različne starosti in znanja posveti dva tedna trdemu delu. Prepuste se elanu in delovni vnemi, ki prevlada vsako leto znova.

Madžari z živahnim glasbenim življenjem nadaljujejo tradicijo, ki so jo ustvarili njihovi glasbeni veliki. Z dobrimi profesorji, metodami in šolami jim uspeva vzgajati dobre glasbenike.

Dnevi v kampu tečejo hitro, bogato in pestro. Vsak dan vaje, orkester, igranje v skupinah, vadenje. Ves čas pa se le ne da gledati v note. Za sprostitve si lahko privoščijo karkoli, namizni tenis, plavanje, če se pelješ do mestnega bazena, sprehode po mestu, ali vsaj posedanje po klopcih okrog hotela.

Dejavnosti kampa so komorna glasba, orkester, stara in moderna glasba (tu sodeluje, kdor hoče) in

Kodalyjeva metoda poučevanja glasbe na osnovnih šolah. Politehnična univerza omogoči te dejavnosti s tem, da odstopi Glasbeni mladini dve stavbi ob robu mesta. Hotel z restavracijo in predavalnico za vadenje, kamor pripeljejo iz Glasbene akademije v Pecu klavirje, note, pulte in drugo glasbeno opremo. Organizacija je utečena, uprava skrbi za dobro počutje svojih tečajnikov z izleti in zabavami.

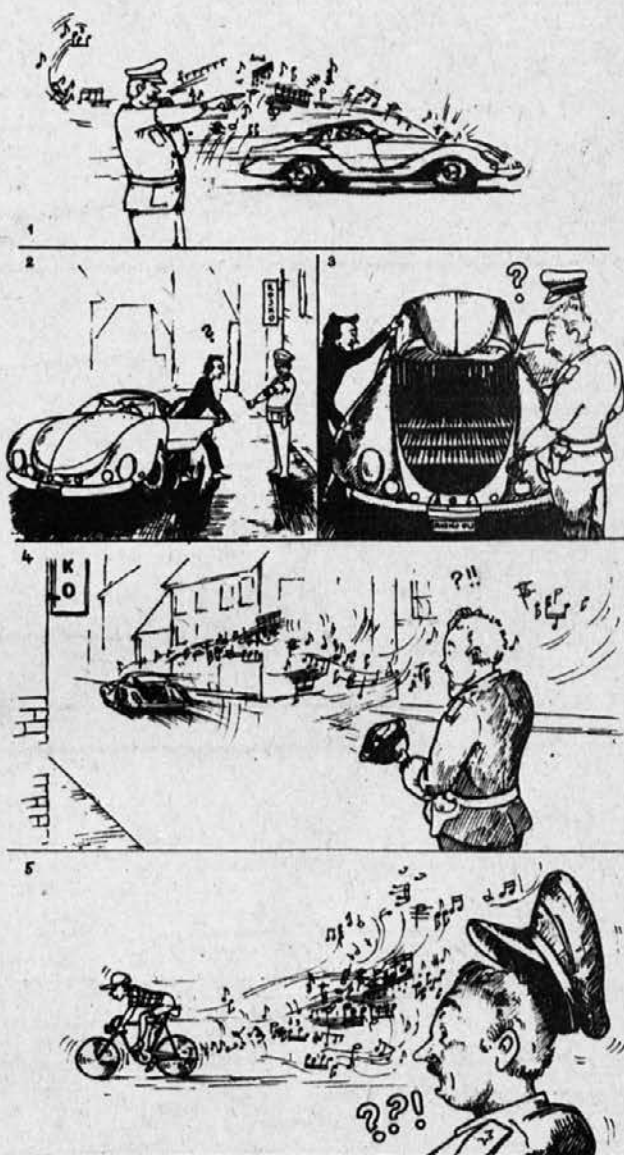
Izlet k Blatnemu jezeru je že tradicionalen, prav tako zaključna zabava in pojedina ter nogometna tekma med Madžari in tujci. Prireditelji poskrbijo tudi, da mladine ne tarejo prehudi problemi; vsem skušajo pomagati, svetovati in hitro ukrepati. Nikjer ni čutiti neprizadetosti in nasprotij, vladajo res topli človeški odnosi, ki ustvarjajo vzdušje, potrebno za dobro delo.

Madžarski profesorji so znali razdeliti delo po sposobnostih in znanju, potrpežljivo so se ukvarjali tudi s slabšimi in bili veseli vsakega uspeha. Skoraj vsak večer so bili domači koncerti, enkrat pa koncert na prostem, kjer je ponagajal veter, kumavica in nepazljivi poslušalci, ki so se nemoteno sprehajali po škripajočem pesku. Na sklepnem koncertu pa sta nastopila dva priznana madžarska umetnika z orkestrom Glasbene mladine. Z lepimi vtisi smo se poslovili.

BRINA JEŽ

v ž-duru

dijaški parter

V juniju, mesecu rojstva in smrti skladatelja Marjana Kozince, smo počastili njegov spomin v Novem mestu.

Učenci osnovnih šol Bršljin, Grm, Katja Rupena, Smihel in Stopiče smo se temeljito pripravili na preizkus znanja ob poslušanju bogatih stvaritev našega umetnika. Zazvenela je glasba s plošč, magnetofonskih posnetkov, živa izvedba basista Ladka Korošca ob spremljavi pianistke Zdenke Lukec, klavirska skladba, otroške pesmi in njegova

pisana beseda. Ljubezno in spretno nas je vzpodbujala v odgovorih Nataša Dolenc, ki je vodila prireditve.

Ladko Korošec, ki je s Kozino zadnje mesece njegovega življenja doživel uspeh Ekvinokcija v SZ in Češkoslovaški, nam je v svojem priskrbenem govoru predstavil umetniško veličino in predvsem umetnika – človeka.

MOJCA GALEŠA
OS Katja Rupena,
Novo mesto

Občinski odborniki obeh šentjurjskih občin in še drugih veljavnih moč dne 18. marca 1934 izvoljeni „Odbor“ je dobil častno nalogo, da poslavi na trgu pred cerkvijo sv. Jurija spomenik dru. Benjaminu njegovemu bratu dru. Gustavu in sinu poslednjega dru. Josipu.

~IPAVCU~

za zasluge, ki so si jih pridobili kot skladatelji, kot pionirji slovenske glasbe ter kot narodni in gospodarski delavci. Omenjeni Odbor za poslatitev spomenika skladateljem IPAVCEM v Sv. Jurju pri Celju je danes, na dan sv. Servacija, ko je „I. IPAVCEVA ŽUPA J.P.S.“ odkrila bratoma v rojstni hiši spominsko ploščo v sporazumu z župo na slovesen način z blagoslovitvijo položil temeljni kamen za spomenik in vanj vzdal tole listino.

V Sv. Jurju pri Celju, na dan sv. Servacija 1934.

[Handwritten signatures and text on the parchment document, including names like Janko Balle, Ivan Balle, and others.]

Pergamentna listina, vzdana v temeljni kamen za spomenik Ipavcem I. 1934. Hrani jo Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani.

vse o kvizu

Navdušeni obrazi zmagovalcev in skrite solze v očeh tistih, ki niso prišli v finale. Trema pred končno preizkušnjo znanja in strah pred televizijskimi kamerami: kljub temu koncentracija, pravilni odgovori in navdušen boj za prvo mesto.

„Na svidenje drugo leto na kvizu,“ smo se pozdravili.

Mladi so bili nad kvizom navdušeni in tudi marsikateri glasbeni pedagog je kviz pozitivno ocenil. Tako smo se odločili tudi za letošnje šolsko leto pripraviti podobno tekmovanje. Za temo smo posegli v zakladnico jugoslovanske glasbe in vam bomo predstavili življenje in delo bratov Ipavcev, Vatroslava Lisinskega in Stevana Mokranjca. Vprašali boste, zakaj prav te? Omenjeni skladatelji so živeli v času, ko so s prebujanjem narodne zavesti nastajale tudi ustrezne kulturne razmere za razcvet domače glasbene ustvarjalnosti in poustvarjalnosti.

Tudi letos bo KVIZ 1976 skupna akcija Pionirja in Glasbene mladine Slovenije. Pionir bo objavil kratke življenjepise skladateljev ter spremljal potek kviza, Glasbena mladina pa bo izdala posebno, slikovno bogato opremljeno dvojno številko svojega glasila. Posebna tematska številka bo seveda na voljo vsem, ki se bodo želeli podrob-

neje spoznati s skladatelji, ki so pričeli na podoben način orati ledino glasbene kulture vsak v svojem kulturnem krogu. Prav tako bo na voljo vsem tudi magnetofonski trak s posnetki najbolj uspešnih del, KVIZ 1976 bo spremljala tudi RTV, tako v radijskih oddajah „Iz dela Glasbene mladine Slovenije“, kakor tudi s televizijskim prenosom finala. Še k nagradam! Zmagovalna ekipa si bo priborila teden bivanja v kulturnem centru Glasbene mladine v Groznanju, drugo in tretje uvrščena ekipa pa bo svoji šoli pridobila koncert znanih slovenskih glasbenikov. Kot spomin na polfinale in finale bodo udeleženci prejeli tudi plošče in knjižne nagrade.

Sedaj pa še vse podrobnosti:

Vsaka osnovna šola, ki želi sodelovati pri tekmovanju, naj se do 15. XII. 1975 prijavi s priloženo prijavnico hkrati na RK GMS, Krekov trg 2, tel. 322-367 ter na najbližjo občinsko organizacijo GMS. Hkrati s prijavo je dolžna vsaka osnovna šola plačati OO GMS prispevek v višini 200.- din. Posebno številko Glasbene mladine lahko naročite po ceni 10.- pri RK GMS, cena magnetofonskega traku pa bo 300.- din. Predtekmovanja bodo prav tako kakor lansko leto v okviru OO GMS in bodo predvidoma zadnjo soboto v mesecu februarju, polfinale in finale pa sredi marca v Ljubljani.

Ce v vašem kraju ni Občinske organizacije Glasbene mladine, se prijavite najbližji.

Republiška konferenca
Glasbene mladine Slovenije
Krekov trg 2
61000 LJUBLJANA
tel. 322-367

Občinska organizacija
Glasbene mladine
LJUBLJANA, Glasbena šola
Vič-Rudnik, Emonska 20
MARIBOR, Rotovski trg 1
MURSKA SOBOTA, Glasbena šola

CELJE, Glasbena šola
HRASNIK, Glasbena šola
NOVO MESTO, Glasbena šola
METLIKA, Osnovna šola
KRANJ, Lia Lipar, p.p. 28
AJDOVŠČINA, ZKPO, Klavdij Koloini
NOVA GORICA Mitja Žnidaršič, Cankarjeva 11
VELENJE, Glasbena šola
BREŽICE, Gimnazija
RAD OVLJIGA, OK ZSMS
TRŽIČ, OK ZSMS
ŠKOFJA LOKA, OK ZSMS
LJUTOMER, Glasbena šola
KRŠKO, Milena Levičar, Cesta krških žrtev 15/a
TRST, Sergij Radovič, Glasbena matica, Ulica R. Manna
KOPER, Center za glasbeno vzgojo
RADENCI, OK ZSMS
GORNJA RADGONA, Mira Korošec
Posebna osnovna šola

Osnovna šola

prijavlja ekipo

za sodelovanje na KVIZU 1976

Osnovna šola

prijavlja ekipo

za sodelovanje na KVIZU 1976

Nalepite na dopisnico

Nalepite na dopisnico